

Butlletí 148

www.arxivers.com

Novembre-desembre 2017

El vocal informa

- Canvis en la Vocalia de Publicacions

Destaquem

- Taller d'auditories de seguretat: protecció de dades i seguretat de la informació
- El Consell Comarcal del Gironès i l'Arxiu Històric de Girona: una nova etapa de col·laboració

- British Library Qatar Foundation Partnership

Debat obert

- Base de dades centralitzada de víctimes de la Guerra Civil i el franquisme
- El cost humà de la Guerra Civil a Catalunya: un projecte viu i de país

#ArxivemElMoment

- L'impacte d' #ArxivemElMoment

De l'arxiu a l'arxiver

- Alfred Mauri

Editorial

Els arxius que volem

Si repassem els editorials dels butlletins dels darrers anys es podran observar quantes reflexions i propostes hem realitzat des de l'AAC a fi que el Sistema d'Arxius de Catalunya es desvetlli de massa anys de letargia. No és un lament, assumim la nostra funció, que no és altra que la de promoure els marcs legals i les polítiques més adequades perquè els nostres professionals puguin desenvolupar activament les seves capacitats a fi de millorar els arxius i la gestió documental del nostre país. Tan senzill i tan difícil a la vegada. Sobretot en un període tan convuls com el que estem vivint almenys des de fa vuit anys. Les retallades primer, la incertesa política lligada al "procés" després, l'aplicació de l'article 155 en l'actualitat, de mica en mica ens hem trobat un panorama cada vegada més desolador. Manca d'idees? A vegades ho hem cregut així, però potser hem estat injustos. Manca de recursos humans i econòmics? Una mancança permanent, sistèmica, lamentable. Manca d'impuls i lideratge polític? Sens dubte, és més, hi podríem afegir passivitat i fins i tot interessos contraris ja que els arxius, i sobretot la gestió documental, facin camí més enllà del marc de la cultura. La diagnòsi és, a l'engròs, de decepció absoluta. La percepció és d'escapçament de la capacitat de prendre decisions i generar impacte. El Departament de Cultura, els darrers anys, ens ha arraconat, s'ha deixat anar i simplement ha mantingut un mínim de pressupost per anar fent, per no tancar la paradeta. Per descomptat, sempre ens hem rebel·lat i ens continuarem rebel·lant davant d'aquesta situació. No són els arxius que volem.

Malgrat tot, malgrat aquesta esmena a la totalitat, el SAC camina. I si ho fa és gràcies a l'empenta diària dels professionals

que porten endavant arxius que fan tractament arxivístic, que promouen la difusió, que intenten impulsar polítiques de transparència, que faciliten l'accés a la informació, que es queixen, critiquen, que es mantenen actius per vocació professional, per estima a la professió, per simplement retre comptes amb si mateixos després d'anys i anys d'estudi i treball sord i constant. Perquè si això no hagués estat d'aquesta manera sí que s'hauria tancat la paradeta, definitivament. I tancar la paradeta no vol dir tancar arxius, literalment, sinó deixar en mans d'altres professionals una activitat que no poden fer. Tancar la paradeta vol dir *museïtzar* excessivament els arxius, descontextualitzar-los, deixar-los tancats en una habitació, deixar via lliure a l'opacitat, a la corrupció, a la manca de fiscalització econòmica i política, a la pèrdua de memòria. Us semblarà que afrontem massa filosòficament la situació, però potser ha arribat el moment d'aturar-nos i fer una reflexió que molt sovint hem volgut fer massa en moviment. L'AAC, en primer lloc. Hem volgut mostrar dinamisme, sense mirar enrere i sense tenir en compte si ens deixàvem algú pel camí. Hem volgut pensar molt en el futur, sense resoldre les precarietats del present. Hem volgut resoldre el país, des de Barcelona, sense tenir en compte les particularitats dels territoris, de les comarques, dels municipis, de les dificultats dels mateixos professionals. Tothom, al seu lloc de treball, sap quin arxiu voldria, quin arxiu seria millor, com millorar el seu sistema de gestió documental. Els nostres professionals visualitzen quins són els arxius que volem, i ho fan cada dia.

El referèndum de l'1 d'octubre potser ha estat una fita col·lectiva, tothom hi ha estat implicat. Sigui a favor o en contra. Però és

indiscutible que ha estat una catarsi col·lectiva els resultats i les conseqüències de la qual els vivim des d'aleshores cada dia. I segurament els viurem intensament durant molt més temps. A l'editorial del mes de setembre parlàvem de mobilitzar-nos. De si tenia sentit continuar en silenci o quiets, o si potser havia arribat el moment de moure'ns cap a algun lloc. L'AAC té clar que cal avançar, caminar, deixar-nos arrossegar per la força motriu dels nostres professionals. Aquest és el veritable motor de canvi de la professió, i des de la professió, de la mateixa societat. Societat que volem més justa, solidària i democràtica. Societat que volem menys corrupta, passiva i exclouent. Els arxius que permetin que aquesta societat tingui els millors valors i elimini els més negatius són els arxius que volem.

#ArxivemElMoment

Una de les mostres més potents de la força professional col·lectiva que ens permet demostrar sobradament que els nostres arxivers i arxiveres són una força motriu imparable ha estat, sens dubte, la campanya #ArxivemElMoment. Aquesta campanya ha volgut moure la capacitat d'acció immediata dels arxius per a preservar el present, per a interactuar directament amb els ciutadans que han produït fotografies, textos, material audiovisual relacionat amb els dies previs al referèndum de l'1 d'octubre i els dies posteriors. La campanya ha acabat encabint material del marc cronològic entre el 20 de setembre i el 27 d'octubre, moment històric en què diferents confluències col·lectives de tot color polític han decidit mobilitzar-se. Per descomptat, la campanya proposada per l'AAC ha estat la de compilar arxivísticament la documentació que permetés mostrar les accions que, entenem, han vulnerat obertament els drets humans de molta gent, entre ells el de la llibertat d'expressió, el dret de manifestació i, al cap i a la fi, el dret de posar un tros de paper dins d'una urna. L'AAC es va sentir interpel·lada per la necessitat ciutadana de preservar els seus drets fonamentals i en aquesta banda és on ens vam alinear. No sense polèmiques, també professionals i entre professionals. La campanya ha permès moure coordinadament més de cinquanta-cinc arxius públics de tot Catalunya. Oficialment. Perquè oficiosament han estat molts més, alguns dels quals no han volgut fer pública la seva participació a la campanya. Per por. Però no pas por ja que la campanya no pugui funcionar o que el ciutadà no vulgui participar-hi, sinó por a possibles represàlies. La Catalunya posterior a l'1 d'octubre ha viscut i viu amb por certs comportaments de l'Estat i de les forces de seguretat. La consulta més habitual a la bústia de suggeriments i peticions d'informació que vam habilitar va ser si no estàvem fent la feina a les forces de seguretat de l'Estat recopilant possibles proves judicials de les càrregues policials de l'1 d'octubre. I certament aquest temor existeix. I no per això, públicament o discretament, els arxius de Catalunya han deixat de participar en la campanya. Els seus resultats són difícils de valorar. No tindrem dades quantitatives fins d'aquí un cert temps, no les hem demanat. El que ens interessava com a AAC era veure si teníem la capacitat de mobilització com a professió per a afrontar la immediatesa, l'esdevenir dels temps, la captació del moment històric, la construcció de memòria col·lectiva sense intervenció institucional sinó directament amb el ciutadà. La nostra proposta ha estat una acció d'arxivística postcustodial amb les discussions teòriques, adhesions i no adhesions que això podria provocar. Com a AAC n'estem contents. Més de vint articles i intervencions en mitjans

públics, d'arreu del país; més de cinquanta arxius mobilitzats, un munt d'arxivers implicats i compromesos. La professió té motors propis que hem de seguir investigant i potenciant. Si volem fer un canvi sòlid els haurem d'activar en breu. Aquesta és la intenció de l'AAC els propers mesos.

Els arxius com a impulsors de la transparència i Administració electrònica

Ens sembla indiscutible que si hi ha un sector professional i un coneixement teòric que està provocant una reflexió seriosa sobre les polítiques de transparència al nostre país són els dels arxivers-gestors de documents. La posada en pràctica de polítiques de transparència no es resol amb un portal bàsic, homogeni a tot el país, com podria ser el del Consorci de l'Administració Oberta de Catalunya. Tampoc es resol amb productes de gestió documental de mercat i prou. Es resol amb persones que coneguin les eines, les implantin, les facin servir i sàpiguen fer-hi manteniment i proposar-ne millores. És molt evident. Però moltes organitzacions continuen deixant en mans d'innovadors entusiastes, tecnòlegs, experts en organització i juristes motivats la posada en pràctica d'aquestes eines, sense que cap d'ells aconsegueixi tenir la visió transversal necessària. Els arxivers-gestors de documents els aporten aquest coneixement i el mercat laboral està mostrant alguna dada positiva en aquest sentit que d'aquí uns moments explicarem.

El que ens interessa mencionar aquí és que l'AAC continua plenament implicada a explicar detalladament per què la gestió documental és la metodologia fonamental per a gestionar el capital informacional d'una organització, pública o privada. Ho hem fet aquests darrers mesos en dos accions formatives rellevants. La primera va tenir lloc a Toledo els dies 9 i 10 de novembre, en el marc del *V Congreso Internacional sobre Innovación Tecnológica y Administración Pública* que va organitzar el Centro de Estudios Europeos Luis Ortega Álvarez i la Comunitat Autònoma de Castilla-La Mancha. En aquest congrés vam poder exposar les principals garanties que aporta la gestió documental per a assolir una transparència plena. Vam poder parlar dels articles de la llei catalana de transparència que afavoreixen l'ús de la gestió documental i els canvis de la llei d'arxius que es van derivar d'aquesta primera i que han permès assolir també una més gran visibilitat dels inventaris i registres que gestionen els arxius, entre molts altres punts. En un entorn majoritàriament de juristes, van suscitar molt d'interès les propostes que fèiem i van servir perquè gent d'una certa influència des del punt de vista acadèmic visualitzessin una interpretació diferent de la transparència. El marc va servir també per observar com moltes comissions de transparència en àmbit autonòmic estan incorporant arxivers a la seva gestió ordinària per a potenciar la capacitat de ponderació i disposar d'una visió contextual més àmplia. Va ser una constatació sorprenent veure com en moltes comunitats la incorporació d'arxivers s'està normalitzant i es veu necessària i, en canvi, a Catalunya, on disposem de potser la legislació més avançada en matèria de transparència i gestió documental, continuem tenint una Comissió de Garantia del Dret d'Accés (GAIP) amb cinc juristes nomenats, que en realitat ja no són cinc, sinó que només en queden dos que, amb prou feines, deuen poder obrir la paradeta. És indiscutible que el nou Parlament sortint de les eleccions del 21D haurà d'afrontar amb urgència, seriositat i respecte a la llei l'estat actual de la GAIP.

Molts dels punts tractats a Toledo els vam poder exposar al *III Coloquio de Transparencia y Archivos*, organitzat el dia 12 de desembre pel Consejo de Transparencia y Buen Gobierno. Aquest col·loqui es va realitzar gràcies a la petició expressa d'una trobada d'aquestes característiques formulada per l'AAC el passat mes de juliol. En aquest col·loqui vam presentar un total de disset propostes concretes, ja no tant per a modificar la llei de transparència, sinó per a aconseguir canviar el marc mental i els prejudicis que molts juristes tenen encara en relació amb els arxius. Totes les propostes van ser molt ben rebudes pels assistents, però sobretot per part del mateix Consejo de Transparencia y Buen Gobierno, amb qui ens hem emplaçat per a tractar amb detall les propostes i veure'n la factibilitat. La transparència i l'accés a la informació ens sembla central en la nostra acció de promoció i defensa de la professió. Així ho hem demostrat des dels treballs previs a la llei de transparència catalana i així ho seguirem fent sempre que sigui possible. Dins les polítiques de Govern Obert, els arxius tenen un paper prioritari i, com he mencionat abans, el mercat laboral sembla indicar-nos-ho.

Un mercat laboral en transformació

En parlem poc de l'acció que com a AAC realitzem per a promoure noves ofertes laborals i per a garantir que les que surtin tinguin els mínims de garanties per a assolir un lloc de treball digne i apropiat. És una tasca sorda, àrdua, que ens demana estar cada dia amatents a les ofertes, notícies, canvis, sospites o indicis que ens depara un mercat francament complex. En aquest editorial, però, hem volgut fer-ne menció amb dades concretes per fer visible que els arxius que volem, els volem plens d'arxivers. Des de principis de setembre fins a finals de novembre hem publicat trenta-set ofertes de treball al nostre servei d'alerta. La majoria d'aquestes ofertes sol·licitaven tècnics d'arxiu, vint-i-vuit eren de tècnic superior, cinc d'auxiliar, un de consultor i tres de becari, adreçades a resoldre aspectes vinculats amb l'Administració electrònica. Ha estat una xifra menor en comparació amb el període juny-agost, en què vam publicar quaranta ofertes per a un total de setanta-un llocs de treball. Per altra banda, també us informem de tretze incorporacions a la borsa de treball de l'AAC i de setze respostes a peticions d'orientació i consultes relatives a condicions laborals, ofertes de feina, condicions dels treballadors autònoms, entre d'altres. Hem atès deu peticions directes d'empreses i d'administracions per tal d'incloure ofertes de treball al nostre servei d'alerta. I pel que fa a la tasca de protecció i defensa de l'estatus professional, el que podríem definir com el nostre control de qualitat de les ofertes presentades, hem presentat tres recursos a tres administracions públiques per a millorar les condicions ofertades, que han estat atesos. Des del mes de maig vam proposar-nos reforçar el seguiment del mercat laboral de manera més extensiva i intensiva, dedicant-hi dos vocals en comptes d'un. Els resultats comencen a fer-se palesos i, de ben segur, ens permetran entendre millor l'Estudi del Mercat Laboral que hem iniciat novament per a poder-lo comparar amb el que vàrem presentar el 2014. D'aquesta manera, aquest 2018, tindrem dades i una perspectiva més completa de com està evolucionant tot plegat a fi d'oferir sempre les millors garanties als nostres professionals. Les millors condicions possibles i les més justes són les que desitgem per als arxius que volem.

#ElsArxiusqueVolem

Els arxius que volem, sí. D'aquesta manera vam titular el debat electoral que vam fer el passat 11 de desembre a la sala Joan Maragall del Centre Cívic del Pati Llimona a Barcelona. Amb l'assistència de prop de cinquanta persones, sis representants polítics de sis partits que es presenten a les eleccions al Parlament de Catalunya del 21D ens van explicar quines propostes porten al seu programa per a millorar el Sistema d'Arxius de Catalunya. En concret van assistir representants de JuntsxCatalunya, ERC, Catalunya en Comú, PSC, CUP i PP. Altres partits a qui havíem convidat finalment no van assistir. El debat, que vam entendre que era una iniciativa més que positiva i que permetia posar els polítics davant dels professionals, i establir-hi un debat, va durar dues hores i s'hi van tractar moltíssims temes. Una idea, però, va ser força central i compartida per la majoria de partits. El SAC no pot continuar com fins ara, necessita un desvetllament a escala de lideratges i d'impuls polític de manera inexcusable. Vuit anys de feblesa en l'impuls s'acaben notant moltíssim i, de fet, aquesta mancança i la sensació, que hem comentat abans, de desídia i un cert desballestament va ser una de les crítiques més rotundes que es van fer als partits que durant els darrers temps han tingut la responsabilitat de dur a la pràctica la llei d'arxius i gestió documental. També hi ha va haver força convenciment que una de les maneres per a reactivar la direcció del SAC era disposar d'un rang orgànic superior al que fins ara hem tingut. L'AAC ha demanat per activa i per passiva considerar una direcció general d'arxius i gestió documental. Algunes opinions van parlar d'anar per passos i reconstruir de nou des de la base, reincorporant la figura d'un subdirector que, malgrat estar previst dins la plantilla de la Generalitat de Catalunya, fa set anys que està vacant. Això no és només desídia, sinó voluntat específica de no incorporar-lo. I aquesta voluntat, segons la nostra opinió, va lligada a no voler algú que, a més de tractar la necessària activitat patrimonial dels arxius, s'obri camí en el marc de la gestió documental, l'accés a la informació, la transparència i el govern obert com caldria. Aquests aspectes, a les direccions que hem tingut al capdamunt del SAC, no els ha interessat. Ho viuen segurament com una amenaça. La curta mirada sobre certs aspectes de persones que no saben ni volen veure més enllà és nefasta per a un sistema d'abast global i transversal com proposa ser el SAC. Govern obert, lluita contra la corrupció, propostes diverses de reorganització de la capçalera del SAC, com, per exemple, canviar-la d'adscripció a Presidència o a Governació, o fins i tot, la creació d'una autoritat independent de gestió dels arxius. Idees que necessiten, sens dubte, una maduració i ampli consens professional. Es va reclamar de nou el Pla estratègic, per part de la majoria de partits. Un pla estratègic que, no oblidem, en principi està en marxa des del mes de juliol del 2017 però els resultats del qual, si és que s'hi ha fet alguna cosa, no s'han ni comentat ni presentat a l'AAC. Si el Pla estratègic vol tirar endavant només amb la visió interna del Govern ho tindrà complicat perquè l'AAC s'hi afegeixi i hi opini a favor. Necessitem el Pla estratègic, però necessitem que la cosa vagi endavant seriosament, no simplement com una entelèquia de la qual tothom parla però mai se n'ha vist res. Aquest any, el 2017, el podem donar per perdut en aquest sentit. La darrera reunió del Consell Nacional d'Arxius i Gestió Documental va ser el 12 de desembre de 2016. S'ha fet una sola reunió de la Comissió Permanent d'aquest consell. El Pla estratègic diuen que s'ha engegat sense que s'hagin volgut

pactar uns mínims amb l'AAC, amb el sector professional que se l'haurà de creure i l'haurà de posar en pràctica. Molt hauran de canviar les coses a partir de gener perquè aquesta acció sigui creïble.

Al debat electoral es va parlar també de la precarietat de recursos econòmics i humans. És indiscutible. El mercat laboral necessita una empenta substancial i una de les maneres certes que veiem perquè això sigui així és que efectivament els arxius i la gestió documental ingressin dins de les competències del Govern Obert. El patrimoni no dona feina. O no en dona la suficient. I malauradament la dona de baixa qualitat. Suposo que dit així s'entendrà d'una vegada per totes perquè l'AAC defensa també palesament i oberta la necessitat de canvis d'adscripció a les administracions catalanes, i la necessitat de canviar urgentment el focus de les nostres responsabilitats cap a l'accés a la informació de qualsevol època i treure-la del patrimoni. No és tacticisme de curta mirada, és una decisió estratègica que, creiem, té un aval prou compartit per part de la professió. Si no fos així, no hi dedicaríem tantes hores i accions.

Parlar directament amb la voluntat política té molt de bones paraules i compromisos que després igual no es posen en pràctica. No som aliens a aquesta tendència pròpia de la cultura política del nostre país, però és indiscutible que és millor intentar-ho que simplement creure que no funcionarà mai. El que hi ha darrere de l'organització d'aquest debat és un seguiment constant de les accions polítiques i un contacte molt proper amb tots els partits polítics catalans. No és feina d'un dia. Fa molts mesos que parlem amb tots, mirant de consensuar idees, de modular una voluntat política favorable. Cerquem idees consensuades i àm-

pliament compartides, no la major incidència d'un partit envers l'altre. Se'ns ha acusat a vegades de voler defensar les idees de certs partits polítics en contra d'altres. No hi ha baixesa moral més gran que considerar-ho d'aquesta manera mentre s'amaga la responsabilitat i segurament la incapacitat de certs dirigents per a promoure els impulsos polítics i tècnics necessaris. L'AAC treballa amb tots els partits perquè quan s'esdevingui el moment més propici es pugui fer la redacció d'una nova llei d'arxius i gestió documental, si és que al final decidim que es digui d'aquesta manera. Potser ha arribat el moment de parlar, com molta gent comença a veure clar i a proposar, d'una nova llei de governança i preservació de la informació, a fi que l'acord sigui majoritari; l'abast, més transversal, i l'oportunitat de millora en tots els sentits, més tangible.

En conclusió, molts són els elements que des de l'AAC tenim sobre la taula i que amb plena convicció treballem dia a dia per millorar les condicions de la professió. Estem a la vostra disposició, volem millorar amb tots vosaltres, volem que tots us sentiu implicats en un camí compartit, que ens feu arribar els vostres dubtes, queixes i suggeriments, que ens digueu què fem bé i què no fem tan bé, que tingueu l'AAC com un aliat i no pas com una pedra a la sabata o un agent passiu. L'esforç és constant i persistent, i mantenim els ànims intactes per seguir amb aquesta manera de fer el proper 2018. No ho entendríem d'una altra manera. Els arxius que volem, els volem amb la forta cohesió que el nostre col·lectiu ha tingut sempre a Catalunya.

Essent aquest el darrer butlletí del 2017, us desitgem unes molt bones festes de Nadal i un profitós i productiu any 2018!

La Junta i el Consell de Redacció del Butlletí us desitgen

BONES FESTES I FELIÇ 2018

★
 cat
Fons
 Arxivers
 Original
 Administració
 AAC Catàleg
 Memòria Base
 Usabilitat de dades
 Quadre de classificació
 Metodologies Autenticitat
 Expedient **Gestió** Inventari
 Guia **Documental** SGD
 Història Integritat Born digital Sonor
 Audiovisual Lligall FONT PRIMÀRIA
DADES OBERTES Fotografia Protocol
 Unitat Pergami REPOSITORI SEGUR Paper
 documental Testimoni Únic ARXIVÍSTICA
 Transparència INTEROPERABILITAT Productor Sèrie
 DOCUMENT ELECTRÒNIC Avaluació **Fiabilitat**

Diseny: Andreu Pagola

El vocal informa

Canvis en la Vocalia de Publicacions

Laura Tienda Martínez

Vocal de Publicacions AAC-GD

Des de la Vocalia de Publicacions us volem fer participants d'una novetat que hem posat en marxa. La nova Junta i el Consell de Redacció hem decidit canviar el que fins ara ha estat el *Butlletí* de l'Associació, amb el propòsit de poder fer arribar a tothom, no només als socis o arxivers sinó a la ciutadania en general, informació actualitzada del que estem fent als diferents arxius i a l'Associació.

Així doncs, a principis de l'any vinent posarem al vostre abast el nou diari digital de l'Associació d'Arxivers de Catalunya i Gestors de Documents. En aquests moments encara l'estem configurant i decidint quines seccions tindrà. Així, hi haurà seccions de l'actual butlletí que tindran continuïtat al diari; d'altres es transformaran, com "De l'arxiu a l'Arxiver", que passarà a ser una entrevista. També en crearem de noves, com la secció "Arxiu 2.0", que tindrà com a objectiu relacionar arxius i noves tecnologies, o "L'Arxiu des

de fora", per conèixer la visió que es té de la nostra feina a altres sectors o, fins i tot, entre la ciutadania.

Ens agradaria que hi participeu de forma activa aportant-hi continguts, ja que els articles que ens envieu seran allò que conformarà el nou diari. Sense la vostra col·laboració aquesta iniciativa serà inviable.

Conscients que aquest nou format no té perquè agradar a tots els socis, hem acordat fer-ne dos números l'any en paper; un l'enviarem el Dia Internacional dels Arxius, i l'altre, per Nadal. En aquests dos números en paper del diari digital recollirem aquells articles que hagin despertat més curiositat, de manera que esdevindran un recull del més interessant que s'hagi publicat en els mesos anteriors.

Entre els objectius que ens hem fixat a l'hora de fer aquest tomb hi ha el fet de poder oferir continguts en temps pre-

sent; és a dir, més que explicar el que ja s'ha fet en un arxiu el que volem és poder-vos explicar què s'està preparant o què està a punt d'inaugurar-se. Això, però, no invalida continuar recollint els resultats i les experiències de les activitats un cop fetes.

També ens agradaria poder informar-vos d'eines, cursos, activitats... que us puguin ser útils, així com crear debats sobre temes relacionats amb la nostra professió.

Tot i que *el diari digital* en un primer moment no es trobarà integrat al web de l'Associació –per motius tècnics en la resolució dels quals estem treballant–, la idea és que pugueu seguir aquesta publicació directament per aquest canal. Com sempre, els membres de la Junta treballem per intentar donar-vos eines útils i de qualitat, amb la intenció que el nostre col·lectiu obtingui el màxim benefici de la feina que fem.

Destaquem

Taller d'auditories de seguretat: protecció de dades i seguretat de la informació

Anna Esteve Florensa

Del 2 al 22 d'octubre se celebrà, a l'aula virtual de l'AAC-GD, el Taller d'auditories de seguretat: protecció de dades i seguretat de la informació. Aquest taller estava dividit en dos grans apartats: la primera versava sobre la seguretat de la informació i la segona part, sobre la protecció de dades.

La primera part la va impartir Alberto Bierge, arxiver especialista en seguretat de la informació, i la segona, Carles San José, cap de l'Àrea d'Inspecció de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.

Del taller pròpiament dit en podem destacar el fet que la seguretat de la informació és cosa de tots i requereix la

col·laboració de tots i, en conseqüència, requereix una protecció adequada a aquest valor. I aquesta seguretat està molt relacionada amb la legislació sobre protecció de les dades.

La primera part del taller tenia com a objectius conèixer els principis bàsics de la seguretat de la informació, com realitzar

una anàlisi de riscos i quins passos s'han de seguir per a crear un sistema bàsic de seguretat de la informació.

Els objectius de la segona part del taller estaven centrats en la protecció de dades i, concretament, en el nou Reglament europeu de protecció de dades, que serà de compliment obligat a partir del maig del 2018; un tema de molta actualitat i molta complexitat. Encara que puguin semblar dos tallers distints, vam poder apreciar que es tracta de dos temes que estan més entrelaçats del que podíem pensar en un primer moment.

El taller va començar amb la definició del concepte i els objectius de la seguretat de la informació, començant pel concepte mateix de què és la informació, un actiu amb molt valor per a les nostres organitzacions. Després d'haver pres aquest primer contacte amb la definició d'informació vàrem fixar les idees de què és un actiu, i com es pot reconèixer i valoritzar econòmicament i quantitativament. Ho vàrem veure a través de models i d'exercicis pràctics que ens van fer reflexionar sobre la importància dels actius i sobre el fet que no sols poden ser informació, sinó que també poden ser un equip (ordinador, encaminador de xarxa, etc.) o uns serveis.

Seguidament vàrem treballar les tipologies d'amenaques susceptibles, com ara amenaces intencionades que poden venir de persones de dins de l'organit-

zació o de fora; errors o amenaces no intencionades, com pot ser un error de configuració o de manteniment; errors mecànics, com un tall en el subministrament elèctric, i finalment, desastres i amenaces naturals, com una inundació. Davant d'aquesta diversitat d'amenaques vam aprendre a identificar les vulnerabilitats dels actius i com les podem contrarestar amb mesures de seguretat, és a dir, avaluant els riscos mitjançant una taula de probabilitat que es produeixi una amenaça. Tot això dona com a fruit veure els punts forts i febles de les nostres organitzacions i quines són les mesures de seguretat que s'haurien d'aplicar per poder truncar els problemes de seguretat que hi puguin haver. Aquestes mesures haurien d'anar del bracet de la normativa vigent, com la protecció de dades, i els objectius de la nostra organització. Tot plegat hauria de comportar una sèrie de beneficis com, per exemple, la millora de la confiança dels usuaris (clients, proveïdors, etc.).

Pel que fa a la part de la protecció de dades vàrem treballar, principalment, el reglament general de la protecció de dades. De la mateixa manera que en la part de la seguretat de la informació, aquí també vàrem treballar diferents conceptes relacionats amb la legislació, com, per exemple, els deures i obligacions del responsable o la figura del delegat de la protecció de dades, el principi de trans-

parència o les notificacions de les violacions de seguretat.

En aquest cas, ens vàrem centrar en el marc normatiu, començant amb el dret a la protecció de dades, altrament conegut com el dret a l'autodeterminació informativa, i continuant amb la normativa europea [Reglament [UE] 2016/679, de 27/4 [RGPD] –aplicable a partir de 24/5/2018–; Directiva [UE] 2016/680, de 27/4, relativa al tractament de DP per part de les autoritats per a fins de prevenció, investigació, detecció o enjudiciament d'infraaccions penals], espanyola [LO 15/1999, de 13-12, de protecció de dades de caràcter personal [LOPD]; RD 1720/2007, de 21-12, pel qual s'aprova el Reglament de la LOPD] i catalana [Llei 32/2010, de l'1-10, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades].

A partir d'aquí vàrem anar treballant diferents conceptes, des de l'àmbit d'aplicació (material, territorial), fins al responsable de les dades, l'encarregat de les dades, la responsabilitat proactiva o els problemes que podem trobar (per exemple, la pèrdua d'expedients d'un centre mèdic).

A mesura que anàvem avançant en el coneixement de la legislació també anàvem coneixent els diferents personatges que han d'aplicar-la, les autoritats de control, i les interaccions que hi ha entre el dret a la protecció de dades i la transparència o el dret d'accés a la informació.

The image shows a screenshot of a web browser displaying a news article. The browser's address bar shows the URL: https://www.softonic.com/articulos/yahoo-hackeo-masivo-cuenta-soc?utm_medium=email&utm_source=NL-weekly-tech-roundup-ES&utm_campaign=W40&utm_content=. The article title is "Hackeo masivo: ninguna cuenta de Yahoo está a salvo". Below the title, there are social media sharing icons for Facebook, Twitter, and Google+. The main image shows a close-up of a laptop keyboard with a yellow sticky note placed on it. The sticky note has the text "password 123456" written in red marker. To the right of the article, there is a "START DOWNLOAD" button with a download icon. Below that, there is a section titled "Artículos populares" (Popular articles) with several article thumbnails and titles, such as "Truco WhatsApp: cómo borrar mensajes pasado el límite de 7 minutos" and "Cómo proteger tu red WiFi (Parte 2)".

Poder veure i treballar unes normatives de manera conjunta ens ha permès conèixer millor el nou Reglament europeu de protecció de dades i, a la vegada,

ens ha ajudat a complementar l'apartat de seguretat de la informació. D'una banda, hem treballat la informació com a tal i el dret d'accés, i d'altra banda, com asse-

gurar la informació com a informació i els distints suports on pot estar; dos temes que, en principi, semblen distants però que en realitat estan molt lligats.

El Consell Comarcal del Gironès i l'Arxiu Històric de Girona: una nova etapa de col·laboració

Joan Ferrer

Director de l'Arxiu Històric de Girona

El desplegament de la Xarxa d'Arxius Comarcals de Catalunya, d'ençà de l'any 1980, i la implantació de les lleis d'organització territorial a partir de 1987 van afavorir una entesa, que va discórrer gairebé paral·lela, entre els nous arxius que es creaven i les noves estructures d'administració comarcal que es desplegaven. Aquest camí va veure's afermat quan l'any 1989 es va transferir la gestió dels arxius comarcals als ens de cada comarca. D'aquesta manera, a cadascuna el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, el consell comarcal i l'ajuntament capital han esdevingut els tres protagonistes responsables de cada arxiu comarcal del nostre país.

Els nous arxius comarcals, creats per la Generalitat, han adoptat aquest model de gestió. Tanmateix, aquest procés d'adaptació ha estat més peculiar en els tres arxius històrics provincials, que es van posar en funcionament molt abans de 1980, quan, amb el restabliment de la Generalitat, Espanya li va transferir les competències plenes en matèria de cultura. Aquesta duplicitat de rol, provincial i comarcal alhora, ja es definia en la Llei d'arxius de l'any 1985, i es va mantenir en la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i gestió de documents. D'ençà de la promulgació de la primera, els tres arxius històrics provincials de titularitat estatal transferits a la Generalitat van integrar-se a la nova Xarxa d'Arxius Comarcals, que la llei ja preveia com a eina d'organització bàsica del sistema arxivístic de Catalunya. Concretament, la disposició final tercera esmenta que «els arxius públics de titularitat estatal gestionats per la Generalitat [...] tenen per al Departament de Cultura la mateixa consideració que els arxius de la xarxa de la Generalitat

[...], sempre que es compleixi la legislació de l'Estat que els afecta i l'article 4 del conveni de gestió [...]». La segona llei, la de l'any 2001, recollia també aquesta peculiaritat tant en l'article 20, quan enumera els arxius que integren el Sistema d'Arxius de Catalunya i esmenta els tres històrics provincials de manera diferenciada, com en la disposició addicional primera, on n'especifica les funcions: «[...] poden fer, a més de les que els corresponen d'acord amb la legislació estatal, [...] les pròpies d'un arxiu comarcal a la comarca on tenen la seu». Aquesta consideració és significativa perquè, des d'aleshores, els tres arxius històrics provincials, a més de mantenir el seu àmbit provincial respecte de l'Administració de l'Estat, van passar a ser concebuts, des d'un punt de vista funcional, com a centres d'arxiu d'àmbit i competència de les respectives comarques, en el cas del de Girona la del Gironès. I, d'aleshores ençà, els tres arxius han destinat recursos i esforços a col·laborar amb els organismes locals i comarcals respectius.

En el cas de l'Arxiu Històric de Girona, la normalitat institucional amb la comarca del Gironès s'ha assolit fa poc temps. Efectivament, el Departament de Cultura i el Consell Comarcal del Gironès han signat un conveni de gestió amb el qual l'arxiu gironí, exercint com qualsevol altre arxiu comarcal, pot desenvolupar part de les seves funcions de manera coordinada i en col·laboració amb l'organisme comarcal. En un futur immediat, aquesta nova situació ha de permetre la canalització de més recursos del Departament de Cultura directament cap a l'Arxiu Històric.

Amb la recent entrada en funcionament del nou conveni de gestió, el Consell Co-

marcal del Gironès i l'Arxiu Històric de Girona han engegat l'elaboració d'una anàlisi de la situació actual dels arxius dels ens locals de la comarca. Lògicament, s'ha determinat fer-la als ajuntaments que no disposen d'un servei d'arxiu propi i que poden tenir necessitats d'instal·lació, de conservació, de descripció i d'accés a la seva documentació més peremptòries i, sobretot, al fons documental del Consell Comarcal mateix. Aquest primer impuls és bàsic i fonamental per tal de determinar les polítiques i les prioritats que, d'una manera coordinada, caldrà executar a curt i mitjà termini, sempre d'acord amb els organismes locals implicats.

D'una banda, doncs, s'estan recopilant totes les dades necessàries que descriuen l'estat actual dels fons documentals dels municipis de la comarca i, en especial, d'aquells ajuntaments que no han dipositat la seva documentació inactiva o històrica a l'Arxiu Històric de Girona. Els informes que es preparen, després d'una acurada visita i d'una inspecció de les seus municipals, contenen una informació molt detallada de les característiques dels arxius: s'hi consignen dades sobre la història arxivística dels fons, l'estat de conservació, el volum i els elements de suport documental, el grau i la qualitat de les descripcions disponibles i les accions dels consistoris per a implantar l'administració electrònica i les eines que utilitzen. I finalment, ofereixen una relació de les actuacions de millora que es proposen, amb una previsió de recursos orientativa. Tota aquesta informació és essencial per a determinar les prioritats d'intervenció que es programaran els anys vinents i focalitzar l'atenció en aquells fons municipals que presentin una urgència més destacada.

L'altre focus d'actuació se centra en el fons documental del Consell Comarcal del Gironès. L'anàlisi consisteix també a determinar la situació actual de la documentació conservada a l'ens, però, en aquest cas, s'estudien a més els circuits administratius de producció documental d'acord amb les seves funcions i organigrama. La intervenció en el Consell també preveu l'aplicació de les Taules d'Accés, Avaluació i Tria Documental en totes aquelles àrees on sigui possible, amb la finalitat d'optimitzar els espais

d'arxiu disponibles i millorar-ne l'eficàcia administrativa. En estreta col·laboració amb la Gerència del Consell, aquesta fase també preveu donar suport a les àrees administratives de l'ens perquè millorin la descripció i la instal·lació dels expedients encara actius, i també assessorar-les en la implementació de l'administració electrònica.

Aquestes actuacions de col·laboració amb el Consell Comarcal del Gironès són només l'inici del que ha de ser un treball perfectament pautat que aconseguirà

una millora substancial en la documentació de la nostra comarca. Una millora que no només ha de procurar la seva conservació i integritat –que són essencials, cert–, sinó que, sobretot, ha de garantir al ciutadà l'accés reglat als documents administratius públics, perquè ha de donar eines a les administracions per tal que assoleixin l'eficiència en la gestió de la seva documentació. D'aquesta manera, en essència, procurem que els documents esdevinguin instruments útils a la societat que els ha generat.

British Library Qatar Foundation Partnership

Noemi Ortega Raventós
Arxivera British Library

La British Library Qatar Foundation Partnership ha creat la Biblioteca Digital de Qatar: un nou portal bilingüe en línia que proporciona accés a materials d'arxiu de la Biblioteca Britànica. Aquest portal permet conèixer la història i la cultura de l'edat moderna i l'època contemporània del Golf Pèrsic i voltants –especialment, dels territoris amb vincles estrets amb el Regne Unit. Hi ha descripcions d'arxius personals i oficials, fotografies, mapes i enregistraments de música tradicional que pertanyen a la Biblioteca Britànica (BL). Aquests materials són en àrab i anglès, la qual cosa facilita l'estudi en les dues llengües. Actualment, al portal hi ha més d'un milió d'imatges, més de quatre-centes fonts documentals i més de cent manuscrits. A més a més, la biblioteca digital conté material complementari elaborat per l'equip de la Biblioteca Britànica per tal d'ajudar a contextualitzar la documentació disponible, i també eines d'ajuda per poder fer servir el cercador. En aquest moment, hi ha més de cent trenta articles consultables per la matèria, el lloc i la cronologia. Pel que fa a la matèria, hi ha els àmbits temàtics següents: articles introductoris, l'Imperi Britànic al Golf, persones i llocs, ciència i medicina, manuscrits àrabs, comerç i comunicació, cultura i religió, poder i política. Aquests són els països destacats: Bahrain, Iraq, Oman, Qatar, Emirats Àrabs, Iran, Kuwait, Pakistan i Aràbia Saudita. Actualment, el projecte és a la fase II, que

finalitzarà el desembre del 2018. La fase III és en procés de decisió per ser aprovada. En el transcurs de la fase I a la fase II, s'han anat perfeccionant el funcionament de l'equip i la utilització de les eines per a millorar el rendiment i assolir sense problemes els objectius.

Per arribar als documents digitalitzats i descrits al portal de la Biblioteca Digital de Qatar, s'han dut a terme diversos passos. Un grup interdisciplinari, compost per més de quaranta professionals, treballa per dur-los a terme. Aquest grup està compost per informàtics, fotògrafs, conservadors, curadors, arxivers, administratius, traductors i historiadors especialitzats en la matèria.

La base del projecte és que tot penja d'un sistema de flux de treball (*workflow*). El software utilitzat és el SharePoint de Windows. Des d'aquest sistema s'organitza tot el treball en equip.

En cada fase, el primer que es fa és un estudi del material que es vol digitalitzar. Ha de ser aprovat per Qatar Foundation. Així doncs, una part de l'equip es dedica a fer un buidatge documental del contingut de les fonts de la Biblioteca Britànica relacionades amb la demanda. Quan el diàleg entre les dues parts és positiu, s'estableix la durada del treball. En cada fase s'estudien amb precisió l'ordre i el temps per a treballar la documentació.

Els bibliotecaris han d'anar a buscar la documentació al dipòsit i dipositar-la al magatzem propi del projecte. La Biblioteca Britànica té uns protocols a l'hora

Aqṣarāʾī, Muḥammad ibn ʿĪsā ibn Ismāʿīl al-Ḥanafī [97r] (205/602),
British Library: Oriental Manuscripts,
Add MS 18866, in *Qatar Digital Library*

d'accedir a la documentació. L'accés al magatzem és restringit a poques persones. Tots els documents són enviats als tècnics de conservació, que n'analitzen l'estat i, si cal, els restauren. Després el sistema de flux de treball fa arribar la documentació als responsables corresponents per tal que la foliïn. El fet de foliar la documentació permet assegurar-nos que els folis estan en l'ordre correcte, especialment quan els documents no estan enllaçats; per tant, que se segueix l'ordre original, la qual cosa ajuda l'inves-

tigador; també garanteix que els documents en àrab es mostren correctament de dreta a esquerra. El segon avantatge és que la foliació permet garantir que els folis no canvien de lloc durant el procés i que no s'eliminen. I, per últim, això ajuda l'usuari digital.

Seguidament, es fa la descripció documental. S'utilitza el programa IAMS, i se segueixen les normes de la Biblioteca Britànica i les de la British Library Qatar Foundation Partnership, amb la base de les normes de descripció internacional d'ISAD(G). El nivell de descripció és intermedi i es crea una relació d'autoritats, fent servir la norma ISAAR(CPF), per tal de poder unir la documentació amb entitats, llocs, noms, persones, famílies, termes. Així es facilita la cerca en la biblioteca digital i en el catàleg de la BL. La descripció documental es tradueix a l'àrab i es puja al portal en àrab i anglès.

De cada document, en la plataforma digital, hi trobem tres tipus d'informació. En primer lloc, la referència al document que es descriu: hi ha el contingut, l'extensió i el format; també s'indica si és part d'un grup documental, l'idioma i el tipus de document. En segon lloc, hi trobem la informació arxivística sobre l'accés i la referència, i la història del document. Finalment, hi ha un apartat que se centra en la manera com s'ha de compartir aquesta documentació, tant acadèmicament com en les xarxes, i si aquesta documentació està protegida pel *copyright*. Per últim, es digitalitza tota la documentació en format PTIFF amb una gran qualitat d'imatge. Una vegada s'ha fet la digitalització i la revisió de la descripció i les autoritats, es prepara per poder pujar tota la informació al portal amb accés obert a tothom.

Problemes

La qüestió principal a l'hora d'implementar un projecte de digitalització amb accés en línia a la informació és tenir en compte els documents amb *copyright* o afectats per la llei de protecció de dades sensibles. En aquest projecte es treballa amb fonts documentals que poden estar afectades per ambdues coses. En primer lloc, a l'hora de fer la descripció documental, els arxivers han d'entrar al sistema (SharePoint), un per un, els diferents tipus de *copyrights* de cada document. Amb els *copyrights* més habituals no hi ha cap mena de problema perquè

Map of the Coast of Arabia, the Red Sea and the Persian Gulf, Qatar National Library, 2918, in Qatar Digital Library

pertanyen a les institucions de govern del Regne Unit, com, per exemple *Crown Copyright* i *Parliament Copyright*. Però hi ha *copyrights* amb els quals cal tenir més cura: els de particulars o empreses, incloent-hi els retalls de diaris o els contractes i altres documents privats d'agents britànics. Perquè no hi hagi incidències, hi ha els tècnics de l'equip especialitzats en *copyright*, que estableixen contactes amb les persones o companyies afectades per aconseguir els permisos necessaris, i acaben decidint si els documents es poden penjar al portal o no.

L'altre problema important, com dèiem, és la protecció de les dades sensibles en la documentació de fa menys de cent anys. Hi pot haver casos de violència, d'informació de contingut ètnic, de dades relatives a la religió de persones amb rellevància política, etc. Si cal, s'ha de complementar un qüestionari de guia i analitzar amb l'especialista si el document que s'està analitzant es pot pujar al portal o no.

Durant un procés de digitalització, també pot succeir que els sistemes informàtics no funcionin correctament; altres qüestions remarcables són les que tenen relació amb el diàleg entre les diverses parts i, sobretot, amb l'impacte en les audiències del

treball realitzat i com es pot transmetre de la millor manera per tal que resulti útil. De moment, es fa publicitat; es busquen promotors; es dona a conèixer per mitjà de xarxes socials –com Twitter–; s'elaboren articles; es presenten, el projecte i el treball, en conferències acadèmiques i arxivístiques; es participa en seminaris, etc. La resposta dels usuaris del portal és molt positiva: tant els investigadors com els alumnes i professors dels centres d'ensenyament poden utilitzar aquesta eina com a font d'estudi sense haver de desplaçar-se. D'altra banda, la qualitat de les imatges permet que els estudis puguin ser més amplis o complets i, a més, possibilita que els usuaris en disposin per a presentacions i altres activitats acadèmiques o divulgatives.

En conclusió, gràcies a aquest projecte, molta documentació de la BL que fins avui no s'havia catalogat ni descrit, i es coneixia ben poc, ara s'està difonent, ara s'està posant a disposició del públic en general. Desitgem que tots aquests esforços resultin ben profitosos.

Enllaços:

<http://www.bl.uk/qatar/>
<https://www.qdl.qa/en>

Debat obert

El passat 30 de novembre l'associació Innovation and Human Rights va presentar al CCCB la base de dades centralitzada de víctimes de la Guerra Civil i el franquisme. El projecte és el primer intent d'agrupar en una sola base els diferents registres i llistats existents en diferents arxius i publicacions referents a víctimes d'aquest període a l'Estat espanyol.

El projecte ha treballat des de bon inici a partir de dades obertes subministrades per arxius i institucions, fet que ha generat un debat sobre l'accés a la informació d'aquest tipus generada per institucions públiques.

En el cas de la Generalitat, des de fa més de trenta anys, el Centre d'Història Contemporània treballa amb els escassos recursos de què disposa en una base única de víctimes del conflicte i la postguerra a Catalunya, que en part també és consultable en línia a <http://memoria.gencat.cat/ca/que-fem/cost-huma-de-la- guerra-civil/>.

Hem demanat als responsables dels dos projectes, Concha Catalán i Jordi Oliva, que ens esbossin de manera breu les característiques d'ambdós registres i les idees de futur que tenen per a completar-lo, per tal de poder tenir així més eines per al debat. Jordi Algué

Base de dades centralitzada de víctimes de la Guerra Civil i el franquisme

Concha Catalán

L'associació Innovation and Human Rights ha presentat **la primera base de dades centralitzada de víctimes de la Guerra Civil i el franquisme amb referències als arxius. Ja és en línia amb 227.000 registres.** Després de més d'un any de feina, es va presentar al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona

(CCCB) el passat 30 de novembre amb gran èxit de públic.

Els documents que formen la base de dades, tot i ser públics, havien estat dispersos a diferents arxius militars i d'altres àmbits, i no era gens senzill accedir-hi. No obstant això, **ara es pot consultar informació sobre les víctimes només**

introduint-ne el nom al cercador de la base de dades. L'abast de la informació tractada és molt ampli. Procedent directament d'arxius, inclou, entre altres, la *llista de reparació de víctimes del franquisme* publicada **en format reutilitzable** per l'**Arxiu Nacional de Catalunya** amb registres de processos judicials mili-

	Codi	cognoms nom	Cognoms	nom	sexe	edat	Municipi naixement	Pedanies/Agregats	Comarca naixement	Província naixement	Comunitat autònoma
64816	122680	TORRENTS CLARÀ, Antonio	TORRENTS CLARÀ	Antonio	Home	28	Santa Coloma de Queralt	--	Conca de Barberà	Tarragona	Catalunya
64817	102256	TORRENTS CODINA, Antonio	TORRENTS CODINA	Antonio	Home	37	Vilanova de Sau	--	Osona	Barcelona	Catalunya
64818	24688	TORRENTS CODINA, Enrique	TORRENTS CODINA	Enrique	Home	35	Vilanova de Sau	--	Osona	Barcelona	Catalunya
64819	30233	TORRENTS FARNELL, Juan	TORRENTS FARNELL	Juan	Home	34	Palau d'Anglesola, el	--	Pia d'Urgell	Lleida	Catalunya
64820	139339	TORRENTS FERRÁN, Juan	TORRENTS FERRÁN	Juan	Home	26	Nulles	--	Alt Camp	Tarragona	Catalunya
64821	90543	TORRENTS FONT, Jaime	TORRENTS FONT	Jaime	Home	48	Vilanova i la Geltrú	--	Garraf	Barcelona	Catalunya
64822	121975	TORRENTS FONT, Jaime	TORRENTS FONT	Jaime	Home	39	Vilanova i la Geltrú	--	Garraf	Barcelona	Catalunya
64823	129194	TORRENTS GASSÓ, José	TORRENTS GASSÓ	José	Home	42	Puigalt	Astor, F	Anoia	Barcelona	Catalunya
64824	64804	TORRENTS GRAELL, Ramon	TORRENTS GRAELL	Ramon	Home	60	Odena	Espelt, I'	Anoia	Barcelona	Catalunya
64825	18344	TORRENTS MACIÀ, Juan	TORRENTS MACIÀ	Juan	Home	33	Cardona	--	Bages	Barcelona	Catalunya
64826	140768	TORRENTS MAYMÓ, Jaime	TORRENTS MAYMÓ	Jaime	Home	37	Martorelles	--	Vallès Oriental	Barcelona	Catalunya
64827	37640	TORRENTS MAYMÓ, Maria	TORRENTS MAYMÓ	Maria	Dona	24	Martorelles	--	Vallès Oriental	Barcelona	Catalunya
64828	37641	TORRENTS MAYMÓ, Mariano	TORRENTS MAYMÓ	Mariano	Home	41	Martorelles	--	Vallès Oriental	Barcelona	Catalunya
64829	37450	TORRENTS MAYMÓ, Pedro	TORRENTS MAYMÓ	Pedro	Home	32	Martorelles	--	Vallès Oriental	Barcelona	Catalunya
64830	38872	TORRENTS MERCADER, Isidro	TORRENTS MERCADER	Isidro	Home	64	Odena	--	Anoia	Barcelona	Catalunya
64831	18062	TORRENTS MORATONA, Sebastián	TORRENTS MORATONA	Sebastián	Home	48	Montornès del Vallès	--	Vallès Oriental	Barcelona	Catalunya
64832	10233	TORRENTS MURGARELLA, Enrique	TORRENTS MURGARELLA	Enrique	Home	40	Sant Fost de Campsentelles	--	Vallès Oriental	Barcelona	Catalunya
64833	37316	TORRENTS PARDIÑAS, Esteban	TORRENTS PARDIÑAS	Esteban	Home	48	Igüenes	--	Alt Empordà	Girona	Catalunya
64834	76496	TORRENTS PRUSI, José	TORRENTS PRUSI	José	Home	50	Tarragona	--	Tarragonès	Tarragona	Catalunya
64835	125976	TORRENTS PRUSI, José	TORRENTS PRUSI	José	Home	38	Tarragona	--	Tarragonès	Tarragona	Catalunya
64836	19310	TORRENTS PUIGBÓ, Juan	TORRENTS PUIGBÓ	Juan	Home	40	Santa Coloma de Gramenet	--	Barcelonès	Barcelona	Catalunya
64837	37531	TORRENTS PUIGBÓ, Juan	TORRENTS PUIGBÓ	Juan	Home	41	Santa Coloma de Gramenet	--	Barcelonès	Barcelona	Catalunya
64838	39783	TORRENTS RIBA, José	TORRENTS RIBA	José	Home	50	Cervelló	--	Baix Llobregat	Barcelona	Catalunya
64839	40204	TORRENTS RODAMILLANS, Domingo	TORRENTS RODAMILLANS	Domingo	Home	27	Castellar del Vallès	--	Vallès Occidental	Barcelona	Catalunya
64840	38585	TORRENTS SABAT, Maria	TORRENTS SABAT	Maria	Dona	18	Sant Llorenç d'Hortons	--	Alt Penedès	Barcelona	Catalunya
64841	17918	TORRENTS SALA, Magdalena	TORRENTS SALA	Magdalena	Dona	42	Roda de Ter	--	Osona	Barcelona	Catalunya
64842	18787	TORRENTS SALA, Matias	TORRENTS SALA	Matias	Home	40	Roda de Ter	--	Osona	Barcelona	Catalunya
64843	38648	TORRENTS SANTYGOSSA, César	TORRENTS SANTYGOSSA	César	Home	50	Barcelona	--	Barcelonès	Barcelona	Catalunya
64844	121288	TORRENTS TAPIAS, José	TORRENTS TAPIAS	José	Home	46	Constantí	--	Tarragonès	Tarragona	Catalunya
64845	38849	TORRENTS TOMÁS, Antonio	TORRENTS TOMÁS	Antonio	Home	34	Capellades	--	Anoia	Barcelona	Catalunya
64846	19319	TORRENTS TORT, Juan	TORRENTS TORT	Juan	Home	61	Capellades	--	Anoia	Barcelona	Catalunya
64847	10314	TORRENTS TRIAS, Miguel	TORRENTS TRIAS	Miguel	Home	54	Banyoles	--	Ripollès	Girona	Catalunya
64848	17977	TORRENTS VALLS, Josefa	TORRENTS VALLS	Josefa	Dona	57	Tortosa	--	Baix Ebre	Tarragona	Catalunya
64849	17601	TORRENTS VALLS, Josefa	TORRENTS VALLS	Josefa	Dona	47	Tortosa	--	Baix Ebre	Tarragona	Catalunya
64850	102619	TORRENTS VENDRELL, Juan	TORRENTS VENDRELL	Juan	Home	9999	Subirats	Ordal	Alt Penedès	Barcelona	Catalunya
64851	17379	TORRENTS VILA, Manuel	TORRENTS VILA	Manuel	Home	39	Tortellà	--	Garrotxa	Girona	Catalunya
64852	38543	TORRENTS VILABELLA, Joaquin	TORRENTS VILABELLA	Joaquin	Home	30	Sant Antoni de Vilamajor	--	Vallès Oriental	Barcelona	Catalunya
64853	69710	TORRENTS VILABELLA, Joan	TORRENTS VILABELLA	Joan	Home	35	Moreda	--	Osona	Barcelona	Catalunya
64854	38206	TORRENTS VILALONGA, Teresa	TORRENTS VILALONGA	Teresa	Dona	56	Montornès del Vallès	--	Vallès Oriental	Barcelona	Catalunya
64855	19245	TORRENTS VILASECA, Ramon	TORRENTS VILASECA	Ramon	Home	48	Gurb	--	Osona	Barcelona	Catalunya
64856	126375	TORRENTS XIVILLÉ, Joaquin	TORRENTS XIVILLÉ	Joaquin	Home	21	Premià de Mar	--	Maresme	Barcelona	Catalunya
64857	19320	TORRES AGUILO, Francisco	TORRES AGUILO	Francisco	Home	39	Caudete	--	Albacete	Castella-la Manxa	Comunitat Valenciana
64858	38614	TORRES AGUT, Angel	TORRES AGUT	Angel	Home	35	Cartagena	--	Ports	Castelló	Comunitat Valenciana
64859	17209	TORRES AMORÓS, Josefa	TORRES AMORÓS	Josefa	Dona	26	Barcelona	--	Barcelonès	Barcelona	Catalunya
64860	67647	TORRES ANGLÉS, Fernando de	TORRES ANGLÉS	Fernando de	Home	46	Tortosa	--	Baix Ebre	Tarragona	Catalunya
64861	26127	TORRES ANGLÉS, Fidelio	TORRES ANGLÉS	Fidelio	Home	47	Camajuani	--	--	--	--
64862	37966	TORRES ARENILLAS, Juan Maria	TORRES ARENILLAS	Juan Maria	Home	26	Almudia de San Juan	--	Osona	Aragó	--
64863	38687	TORRES ARCOA, Antonio	TORRES ARCOA	Antonio	Home	39	Cartagena	--	Múrcia	Regió de Múrcia	--
64864	134025	TORRES BAGUENAS, Antonio	TORRES BAGUENAS	Antonio	Home	47	Friego	--	Conca de Barberà	Castella-la Manxa	--
64865	38245	TORRES BALAGUER, Bruno	TORRES BALAGUER	Bruno	Home	35	Avià	--	Berguedà	Barcelona	Catalunya
64866	18271	TORRES BALAGUER, Francisco	TORRES BALAGUER	Francisco	Home	32	València	--	Horta	València	Comunitat Valenciana
64867	18866	TORRES BALLESTER, Juan	TORRES BALLESTER	Juan	Home	22	València	--	Horta	València	Comunitat Valenciana
64868	16476	TORRES BALLESTER, Pablo	TORRES BALLESTER	Pablo	Home	60	Jureda	--	Garrotxa	Catalunya	Catalunya
64869	138663	TORRES BERCESA, Jaime	TORRES BERCESA	Jaime	Home	27	Barcelona	--	Barcelonès	Barcelona	Catalunya
64870	63061	TORRES BERTRAN, Tomás	TORRES BERTRAN	Tomás	Home	52	Balaguer	--	Noguera	Lleida	Catalunya
64871	37998	TORRES BIGORRA, Ramon	TORRES BIGORRA	Ramon	Home	48	--	--	--	--	--

tars (1939-1980), i també conjunts de dades de presons (Presó de Montjuïc), camps de concentració ("La Alcazaba" de Selouane, el Marroc) i batallons disciplinaris de soldats treballadors (els "esclaus de Franco"), de l'**Archivo General Militar de Guadalajara (AGMG)**. També

hi ha 12.000 registres d'investigacions ja publicades amb l'autoria corresponent amb referència als arxius consultats, amb l'autorització dels autors. Tots els documents es basen en conjunts de dades d'arxius o investigacions i es poden consultar descripcions i autories

respectivament amb només un clic. Si coneixeu l'existència de bases de dades amb índexs alfabètics descrits existents a arxius en relació amb la Guerra Civil i el franquisme als quals puguem accedir, si us plau poseu-vos en contacte amb info@ihr.world.

El cost humà de la Guerra Civil a Catalunya: un projecte viu i de país

Jordi Oliva i Llorens

Centre d'Història Contemporània de Catalunya

El projecte del cost humà de la Guerra Civil a Catalunya està associat indiscutiblement a la trajectòria del Centre d'Història Contemporània de Catalunya (CHCC) des de la seva creació per part del govern de la Generalitat ara fa més de trenta anys. Fer balanç de les pèrdues humanes d'aquell conflicte, conèixer-ne el nom i les circumstàncies de la seva mort i/o desaparició com a conseqüència directa o indirecta de la Guerra Civil es troba en l'arrel i és objectiu alhora del projecte tant a escala historiogràfica com memorialística. Hem d'associar el projecte, a més a més, a una idea total de país, i de país normal, tal com defensava qui fou el primer director del centre, l'historiador Josep Benet.

Des del punt de vista historiogràfic, és evident que fins que no coneguem el còmput exacte, amb nom i cognoms, de totes i cadascuna de les morts com a conseqüència de la Guerra Civil, no podrem saber amb exactitud la repercussió que tingué sobre la població catalana de postguerra, i òbviament en relació amb el difícil redreçament. Ens movem per un coneixement total i cert de totes les víctimes mortals de la guerra i la postguerra. La recerca té també, i òbviament, un interès memorialístic. Deia Josep Benet que la millor manera de fer memòria és treballar en la recerca històrica. D'aquesta manera, que cada poble, ciutat i/o comarca pugui disposar de la relació nominal dels seus morts i desapareguts és el repte de la recerca, un deure cívic i un exercici de responsabilitat amb el país i amb la història pròpia. Vers l'any 1985, coincidint en el temps

amb la creació del CHCC, entre altres projectes es decidí impulsar l'àmbit de recerca dels combatents d'un bàndol i de l'altre morts en acció de guerra, i de la població civil víctima d'accidents derivats de la guerra que fossin complementaris d'estudis anteriors, centrats en els deportats de la nació catalana als camps nazis, en les dues repressions, i en les víctimes de bombardeigs, obra de Montserrat Roig, Josep M. Solé i Sabaté i Joan Villarroya. Es feu sobre la base de sustentar la investigació en unes fonts documentals no sempre en les millors condicions tant d'accés com d'estat, amb preferència per les fonts registrals de jutjats i les municipals, com la correspondència d'entrada i sortida o els expedients de lleves, i amb un gran pes del testimoniatge oral. Paral·lelament, s'impulsaren publicacions a escala local i comarcal que posaven èmfasi en les relacions nominals de morts i desapareguts, i en l'anàlisi estadístic i comparatiu dels resultats.

Després d'uns anys d'inacció, el projecte del cost humà tornà al CHCC coincidint amb el desvetllament de l'interès pel tema, que s'acompanyà d'un cert rebombori mediàtic. En aquesta fase, que coincidí més o menys temporalment cap a l'any 2005, ens vam proposar continuar el projecte des d'una actualització en clau qualitativa. Així, ens vam proposar acabar la tasca en aquells municipis i comarques pendents, amb especial atenció per la ciutat de Barcelona, i iniciant un camí de noves revisions comarcals. Al costat d'això, decidírem també incloure tots els àmbits del cost humà,

fos quina fos la causa de la mort, la procedència i/o condició; prevèiem també ampliar la informació que teníem sobre cada víctima, així com incorporar les víctimes foranes, militars i/o refugiats i refugiades de guerra, i també ampliar l'àmbit de recerca a fons i arxius forans, amb especial interès pels militars, sense oblidar la informació que aportava la nova historiografia en monografies, publicacions periòdiques i electròniques. Finalment, la creació d'una aplicació banc de dades en línia permeté sistematitzar la informació, millorar-ne el tractament i la gestió, i facilitar-ne la consulta pública.

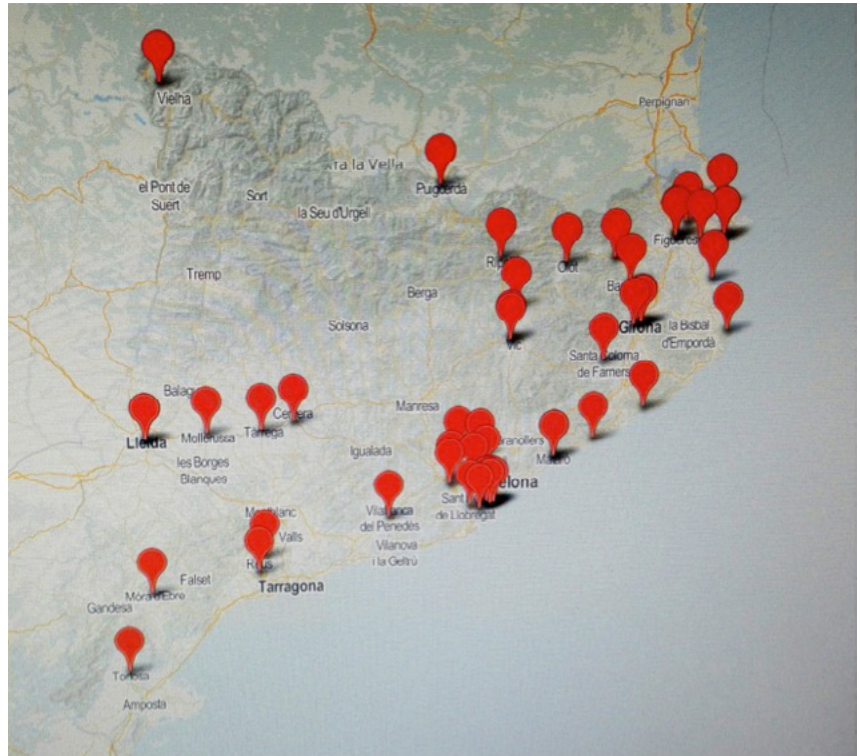
Pel que fa als resultats, actualment tenim més de 55.000 noms de morts i desapareguts incorporats al banc de dades, bona part dels quals són consultables en línia (<http://memoria.gencat.cat/ca/que-fem/cost-huma-de-la-guerra-civil/>). La previsió és poder incorporar entre 20.000 o 25.000 noms més en els anys vinents, fins a completar tot el que tenim investigat o en curs d'investigació.

Ens trobem davant d'un projecte sumament complex pels anys passats, per l'abast espacial i temporal del projecte, pel gruix d'informació de cada víctima, i també per la dificultat, encara, d'accedir a les fonts. A tot això cal afegir que el treball sempre tindrà un punt d'imperfecció raonable, la imperfecció resultant d'unes fonts primàries que, moltes vegades, confonen o fins i tot enganyen.

#ArxivemElMoment

L'impacte d'#ArxivemElMoment

Darrera de l'etiqueta #ArxivemElMoment hi ha la campanya que vam engegar des de l'AAC-GD el més d'octubre d'aquest any per fer una doble crida, per un costat a la ciutadania, perquè fessin donació de la documentació textual, gràfica o audiovisual produïdes des de principis del mes de setembre en relació amb els fets succeïts abans, durant i després de l'1 d'octubre, i per un altre, als arxius, per demanar als arxivers que fessin de mediadors, per tal de contribuir en la construcció d'una memòria més justa i ajustada als fets. En definitiva, la campanya volia conscienciar de la importància de preservar la documentació que s'estava generant aquells dies a tot Catalunya, en el nostre afany per a construir arxius més plurals, complets i contextualitzats. Des de l'AAC-GD hem considerat que és important recollir la valoració que han fet diferents arxius que han participat en la campanya #ArxivemElMoment, quina ha estat la seva experiència i l'impacte que ha tingut en relació amb el seu municipi o marc territorial o institucional d'acció, així com quins han estat els resultats obtinguts, tant si són positius com si no ho són, per poder compartir-los amb tots vosaltres.

UVic-UCC

Núria Cañellas Terradellas

El dimarts 17 d'octubre el Consell de Govern de la UVic-UCC va aprovar l'adhesió del Servei de Gestió Documental, Arxiu i Registre a la campanya #ArxivemElMoment, promoguda per l'Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya (AAC-GD), per tal de recopilar la documentació textual, gràfica i audiovi-

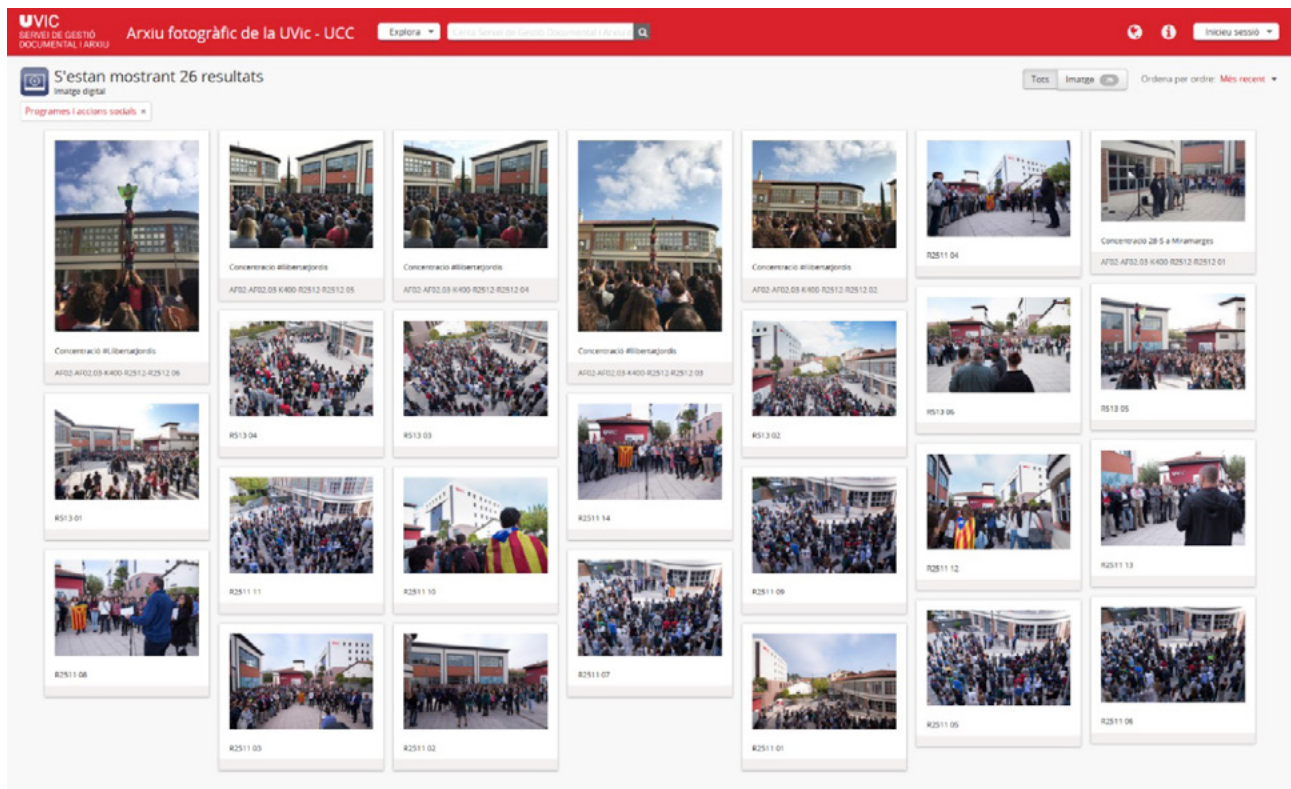
sual relacionada amb "l'abans, el durant i el després" del referèndum de l'1 d'octubre.

El Servei de Gestió Documental, Arxiu i Registre va optar per difondre la campanya a través del seu perfil de Twitter. Així, va fer una crida a tota la comunitat universitària (especialment a l'Associació d'Alumnes, el PAS, el PDI i els estudiants) a cedir imatges o gravacions relacionades amb els moviments entorn de l'1-O, explicant-los que l'objectiu era documentar el moment actual i testimoniar l'abast i la transcendència del moment polític i social que vivim.

Al llarg d'aquestes darreres setmanes s'han recollit un total de vint-i-sis fotografies provinents de PDI, PAS i el servei UMedia de la UVic-UCC, s'ha procedit a

descriure aquest material seguint la NO-DAC i a "arxivar-lo al moment". El material s'ha integrat en el projecte Arrels (atom.uvic.cat), promogut el 2016 pel mateix Servei de Gestió Documental, Arxiu i Registre per a donar accés en línia a la memòria gràfica de la Universitat.

La recollida d'imatges ha estat menor de la prevista. Les xarxes socials bullen i el soroll documental és tan gran que es fa difícil assegurar que la campanya arribi a tota la comunitat i paral·lelament la sensibilitat per a preservar la memòria històrica és menor de la que els professionals arxivers voldríem.

Projecte Arrels UVic-UCC. Consultable a:
<http://atom.uvic.cat/index.php/programes-i-accions-socials> (novembre 2017)

Arxiu Municipal de Castellbisbal

Isaac Àlvarez i Brugada

terial publicitari relacionat amb Castellbisbal, tot i que es va activar una recopilació automàtica de piulades de la xarxa social Twitter en què hi figurés el terme *Castellbisbal*.

La jornada de celebració del referèndum de l'1 d'octubre i la repercussió que va tenir la intervenció d'agents de la Guàrdia Civil a l'Institut-Escola Les Vinyes de Castellbisbal van comportar que el mateix dia es localitzessin a les xarxes

socials fotografies i vídeos que es van recopilar. Al mateix temps, l'endemà es va reactivar la campanya de recollida de fotografies, vídeos i altre material de la jornada que permetessin documentar

Intervenció de la Guàrdia Civil a l'Institut Escola Les Vinyes amb motiu de la celebració del referèndum de l'1 d'octubre. Autora: Antònia Playà. Arxiu Municipal de Castellbisbal. CAT AMCAS UD 56119-05

Amb l'inici de la campanya a favor del sí al referèndum d'independència convocat el passat 1 d'octubre, al mateix temps que amb la detecció de mobilitzacions de partidaris i detractors d'aquesta votació, especialment a partir del 20 de setembre, des de l'Arxiu es va veure la necessitat de recopilar material publicitari divers produït tant per partidaris del sí o del no, com pels contraris a la celebració del referèndum. Aquesta campanya es va promocionar via xarxes socials, atès que esdevenien un marc idoni per a fer-ne una difusió àmplia i ràpida. No obstant això, en aquest període no es va obtenir ma-

de forma polièdrica la jornada i les reaccions posteriors.

La campanya ha tingut per objectiu recopilar material que contribueixi a reconstruir per al futur una visió diversa i plural d'un moment polític i social determinat, de tal manera que els documents preservats puguin ser usats per a la recerca de forma confrontada amb altres fons documentals. S'ha partit en tot moment de la premissa del paper de l'Arxiu com a espai de caràcter tècnic

que preserva documents d'interès per a Castellbisbal, independentment de la ideologia o els interessos polítics o socials dels seus creadors o difusors, de tal manera que no s'ha abordat cap tasca de selecció o eliminació dels documents rebuts (fotografies, vídeos i material de difusió).

Com a resultat positiu s'han pogut ingressar nou reportatges fotogràfics amb un total de 774 fotografies, i seixanta vídeos repartits

en set reportatges, a més d'altre tipus de documents. La campanya, encara activa, ha fet visible el paper de l'Arxiu com a servei públic adreçat a la ciutadania que no només preserva documents històrics o de l'Ajuntament, sinó també documents recents per a documentar esdeveniments d'interès social. Com a punt negatiu, malauradament no s'ha produït cap donació o cessió de material editat per detractors del referèndum.

Arxiu Municipal de Begur

Núria Casellas i Noguer

Quan es va tenir constància de la campanya #Arxivemelmoment a l'Arxiu Municipal de Begur, es va valorar de si era oportú participar-hi o no. Begur és una població petita, d'aproximadament 3.900 habitants i, tot i que fa molts anys que disposem d'arxiu, encara batallem per ser coneguts. Per a adherir-nos a la campanya vam valorar el fet que, tot i que el dia de la votació del referèndum i els dies posteriors no hi va haver cap acció problemàtica, la gent del poble havia

sortit al carrer i s'havia organitzat per muntar un seguit d'actes, i el fet que encara ara bona part de la població té poc coneixement de l'existència de l'Arxiu, situació que provoca que, si no és per un tema concret, no tenim gaires usuaris externs i les donacions són escasses.

Probablement vam valorar més el fet de fer-nos visibles com a arxiu per a una part de la població que ens desconeix que el fet mateix de recollir el testimoni d'uns esdeveniments i d'uns dies. Efectivament, vam pensar bé, i la majoria de donacions que ens han arribat són d'usuaris nous, alguns dels quals no ens coneixien, però que s'han interessat molt en la nostra feina i han preguntat sobre aquest projecte i els d'arxius de poblacions veïnes, perquè els volien visitar.

Malauradament, també sembla que hem "recollit" la por del moment, ja que alguna donació ens ha arribat pràctica-

ment de manera anònima (la identitat ens l'han fet saber un cop ens hi hem posat en contacte) via WeTransfer.

Quantitativament parlant, fins al moment d'escriure aquest article, i si ens comparem amb altres arxius, possiblement no hem rebut una gran quantitat de documents, però de moment estem contents de la resposta rebuda. I pensant en els historiadors del futur, encara tenim pendent recollir per escrit les experiències viscudes, petits detalls que si no recollim ara se'ns perdran pel forat de la memòria.

Gràcies a la publicitat donada a la campanya, com a arxivera em trobo, fins i tot, que gent que coneix a què em dedico em demana informació independentment d'allà on em trobi (en un restaurant, a la cua del cinema, etc.) sobre on portar les imatges i els vídeos que tenen, ells o amics seus.

Arxiu Municipal Sant Andreu de la Barca

Mercè Aymerich Boltà

L'Ajuntament de Sant Andreu de la Barca es va sumar a la iniciativa de l'Associació d'Arxivers de Catalunya-Gestors de Documents de Catalunya perquè va en-

tendre, des del primer moment, que era imprescindible preservar tots aquells documents que la ciutadania havia generat des del 20 de setembre arran de la convocatòria del Referèndum de l'1 d'octubre.

Per fer-ne la màxima difusió es va fer ús dels diferents mitjans de comunicació d'àmbit local com la ràdio municipal, la televisió local, pàgina web així com les xarxes socials.

A Sant Andreu de la Barca hi ha la caserna més important de Catalunya amb un nombre d'efectius molt important que resideixen al municipi, molts dels quals

a la mateixa caserna. Aquest fet fa, que d'una forma més rellevant, conflueixen dues realitats i cal destacar que la campanya es va impulsar amb l'objectiu de preservar documents representatius de totes les realitats amb la màxima pluralitat.

Fins a la data tenim un volum de vídeos amb una capacitat de 1815 MB i al voltant de 100 fotografies en format digital.

Continuem treballant perquè la ciutadania s'animi i aporti més documentació.

GALL (Grup d'Arxivers de Lleida)

Tot el moviment social i polític que des de la ciutadania s'ha dut a terme durant els mesos previs a la celebració del referèndum va fer que, un cop més, des del Grup d'Arxivers de Lleida analitzéssim quin havia de ser el nostre paper des de cada una de les institucions on treballem per poder oferir un espai on preservar tota la documentació que des de les diferents entitats i organitzacions s'estava generant amb la voluntat de documentar tot el que des de setmanes abans de l'1 d'octubre ocorria als carrers de pobles i ciutats de Catalunya.

Estava clar que la recollida i la difusió havia d'anar a càrrec del grup que gestiona el bloc i les xarxes socials del GALL, perquè és el més actiu i perquè és el que està més en contacte en general amb els usuaris, però calia un arxiu que es fes càrrec del dipòsit i la conservació, i aquest va ser el primer escull. I mentrestant va arribar l'1 d'octubre i la urgència de recollir tots els documents gràfics que s'havien generat i també la documentació que el procés electoral havia generat allà on s'havia pogut celebrar. El fet que la Sindicatura Electoral hagués estat suspesa pel Tribunal Constitucional feia la intervenció més urgent.

Vam triar l'Arxiu Històric de Lleida per ser el centre més adient, pel seu àmbit comarcal, però també provincial, i per la seva pertinença a la Xarxa d'Arxius Comarcals de la Generalitat, fet que el sostreia de problemes amb institucions que, pel seu color polític, havien tingut un paper actiu contra la celebració del referèndum, i que per tant no creïem que tinguessin interès en una campanya per a recollir i conservar la documentació que informava des de diferents aspectes d'aquest procés electoral que consideraven il·legal.

Va haver una primera etapa de difusió oral entre les diferents organitzacions

de la possibilitat de dipositar a l'Arxiu Històric de Lleida els vídeos, fotografies, cartells, pancartes i tot allò que tenia i havia tingut relació amb el referèndum de l'1 d'octubre. El dia 2 d'octubre publicàvem el nostre article "Entre tots conservem la memòria del nostre temps", en què defensàvem la necessitat de conservar tota la informació que s'havia documentat en relació amb el "Referèndum de la Independència" i tot allò que a partir d'aquella data es podria documentar. Donàvem dos adreces per a poder enviar la documentació en suport digital o per a posar-se en contacte amb nosaltres.

Pocs dies després, l'Associació d'Arxivers iniciava la seva campanya #ArxivemElMoment i ens hi vam sumar, assumint la directriu que des de l'Associació es donava, posar-se en contacte amb l'arxiu més pròxim. Així, vam rediseñar la nostra estratègia de difusió a les xarxes fent front comú i vam registrar l'Arxiu Històric de Lleida en el mapa interactiu que l'AAC_GD havia promogut. Vam començar a rebre els primers vídeos i altres documents gràfics, no només al que nosaltres havíem proposat a l'inici d'aquesta aventura sinó a altres de les nostres comarques. Va ser aleshores quan des del Departament de Cultura es va promoure de manera oficial aquesta mateixa crida, en què s'assenyalava en un primer moment com a centres dipositaris les biblioteques i els museus i, tot i que després es van afegir als arxius, la confusió ja estava servida. Als ciutadans se'ls va traslladar una mena de competició per a aconseguir els vídeos, fotografies i documentació que ells havien aconseguit en molts casos

amb risc de la seva integritat física. I les aportacions van caure en picat, vam continuar fent contactes amb els ajuntaments que havien patit les agressions i amb les entitats que durant el dia 3 d'octubre havien organitzat les activitats de l'Aturada de País, però la resposta ja no era tan proactiva.

Hem fet diferents crides, també per a recollir la memòria de les manifestacions i concentracions unionistes, però està clar que en el nostre cas s'ha aturat, és cert que de tant en tant arriba alguna aportació, però més per la implicació que algun de nosaltres té en les diferents entitats i organitzacions que per una voluntat genuïna de conservar la memòria del moment. La descoordinació en un moment tan important ens ha fet perdre l'oportunitat de posicionar els arxius dins de les societats a les quals pertanyen.

Cal dir que aquesta és la nostra experiència, en una anàlisi encara precipitada, probablement a alguns arxius municipals, que són entitats més properes a la ciutadania, l'experiència ha estat més reeixida. A Lleida caldrà una avaluació més pausada de les estratègies i dels missatges, i després de la qualitat del material recollit.

En total s'han recollit trenta vídeos, un centenar de fotografies, la major part del dia 1 i menys del dia 3 d'octubre, cinc paperetes i la pancarta que va presidir la manifestació del 3 d'octubre, la més multitudinària de les fetes a Lleida fins ara. La documentació digital s'ha dipositat en una unitat digital externa a l'espera del seu tractament.

Arxiu Municipal de Lloret de Mar

Joaquim Daban i Massana

El procés polític cap a la independència del nostre país està generant tot un seguit d'accions i manifestacions que els mateixos ciutadans s'han encarregat de testimoniar, documentar i difondre a través de les xarxes socials. Davant d'aquesta situació, els arxius no podem ser elements passius que esperen, pacientment, l'arribada (o no) de tota aquesta documentació, sinó que ens cal ser proactius i fomentar-ne la recollida.

És per això que el dia 21 de setembre, des del Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar, vam demanar, a través de Facebook i Twitter, la col·laboració ciutadana per tal que ens fessin arribar fotografies, vídeos o cartells en format digital, en què es reflectís la mobilització de la població lloretenca a les concentracions, protestes i manifestacions que s'anessin produint. Per tal de facilitar aquesta recollida i per tal de donar visibilitat i difusió a l'arxiu, vam proposar

l'etiqueta #arxiudelloret.

Des de llavors, la resposta ha estat espectacular. Els ciutadans, a través de les xarxes socials i de correus electrònics ens han fet arribar 1.830 fotografies, 107 vídeos i 35 cartells digitals, que ens ocupen 6,36 Gb de memòria. Tota aquesta documentació s'ha organitzat per reportatges, en 173 carpetes diferents, en què s'indica la data de l'acte, el nom i cognoms de l'autor de la imatge (o en cas de no saber-ho, el nom de la persona que ens l'ha tramès), el mitjà pel qual ens l'han fet arribar (Facebook, Twitter, correu electrònic, presencialment...) i una mínima descripció del context de

les imatges. Però, per a una bona part d'aquesta documentació no disposem del preceptiu full de cessió dels drets d'imatge, i és per això que actualment estem realitzant les gestions oportunes per a aconseguir-los.

Sens dubte, a través d'aquesta actitud proactiva, els arxius hem donat resposta a una inquietud ciutadana i hem estimulat la seva participació en la configuració de la memòria col·lectiva. Haurem d'estar atents, doncs, a altres possibles motivacions, d'àmbit local o nacional, i de més o menys transcendència, que puguin justificar actuacions proactives dels nostres arxius.

Archiu Generau d'Aran

María Pau Gómez Ferrer

El passat 4 d'octubre l'Archiu Generau d'Aran es va adscriure a la campanya de

recollida de tots aquells materials (escrits, sons, gràfics i visuals) relacionats amb els fets que han anat succeint des de l'1 d'octubre.

Malgrat la crida a través dels mitjans de comunicació local, com el programa de ràdio "Eth maitin d'Aran" i les xarxes socials, fins al moment no hi ha hagut cap ingrés.

Els motius poden ser diversos. Un d'ells pot ser que la crida no hagi acabat d'arri-

bar bé als veïns i veïnes de la Val d'Aran. Cal dir també que la Val d'Aran va ser una de les comarques amb una de les participacions més baixes a la crida de l'1 d'octubre, això fa que segurament la producció de material sigui molt més baixa que en altres comarques.

Tot i això, continuem i continuarem treballant perquè els aranesos ens confiïn els seus materials, si així ho desitgen.

Arxiu de l'Escola Pia de Catalunya

Oriol Casanovas López

A l'Arxiu de l'Escola Pia ens vam disposar a recollir el testimoni del referèndum, tal com proposava l'Associació d'Arxivers des del primer moment en què en vam tenir notícia. Vam decidir que havíem de cercar preferentment imatges enregistrades a les nostres escoles. Si bé en la majoria d'aquestes escoles l'ambient va

ser tranquil, l'excepció fou l'Escola Pia Sant Antoni de Barcelona, que sí que va patir l'efecte de la repressió policial. Es dona la circumstància, a més, que l'Arxiu Provincial es troba al costat mateix d'aquesta escola. Els policies, sortits de vint furgonetes, van reprimir durament els ciutadans que hi havia allà, van tren-

car la porta principal d'accés a l'escola, es van endur les urnes i van pujar al primer pis, on hi ha les aules d'infantil. Un cop allà, després de fer malbé una altra porta i no trobar res més, van marxar. Quan la campanya #ArxivemElMoment es va posar en marxa, ho vam comunicar a la direcció general i a la de totes les escoles. També ho vam anunciar a través del nostre compte de Twitter. En poc temps vam rebre de part del director de cada escola algunes imatges de Mataró i Tàrraga i, sobretot i en gran nombre, de Sant Antoni. En aquest darrer cas, destaca l'aportació de molts vídeos. Els autors foren ciutadans que estaven reunits allà, veïns del barri, possiblement alumnes, exalumnes i pares, alguns mestres i també d'alguns dels escolapis residents a la comunitat de Sant Antoni. Arran de la

crida de Twitter, un usuari ens va cedir també imatges del CEIP Bogatell de Barcelona. En la nostra crida demanàvem també que els testimonis ens enviessin descripcions escrites, però no n'hem rebuda cap. Les imatges de Sant Antoni corresponen majoritàriament al moment de les càrregues policials, però també a moments anteriors, durant la nit i les hores anteriors a la intervenció policial. També vam rebre imatges de la manifestació de rebuig del dia 3 d'octubre davant la porta de l'escola, en la qual van participar els alumnes, professors i personal administratiu de Sant Antoni, i d'alguna de les manifestacions posteriors. La direcció de l'escola va col·laborar en la recopilació de les imatges. No totes les fotografies i imatges que han arribat informaven de l'autor.

Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre

Gerard Mercadé Pié

La valoració que fem des de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE) de la campanya "Arxivem el moment" és positiva, tot i que som conscients que la recollida de material relacionat amb el referèndum de l'1 d'octubre, així com dels actes i manifestacions ciutadans anteriors i posteriors podria funcionar molt millor encara. Fins a dia d'avui, quan estem escrivint aquesta crònica, s'han adreçat a nosaltres un total de set persones, pertanyents a cinc poblacions de la

Ribera d'Ebre (Móra d'Ebre, Móra la Nova, Ascó, la Torre de l'Espanyol i Flix), que han aportat 160 documents, la pràctica totalitat dels quals són fotografies, tot i que també han cedit al centre vídeos, fulls volants, paperetes i cartells. D'altra banda, volem destacar que la campanya ha tingut un important ressò en mitjans de comunicació locals i comarcals i, per tant, no descartem que en un futur puguem seguir engrandint les aportacions ciutadanes a aquesta col·lecció, i que es facin extensives a altres poblacions de la comarca. En qualsevol cas, voldríem fer esment del fet que no és freqüent que la ciutadania tingui una actitud proactiva per a cedir documentació als arxius –almenys en el nostre cas és així– i acostumem a ingressar els principals fons i col·leccions per iniciativa del centre. En el cas de la campanya "Arxivem el moment", aquesta lògica s'ha cap-

girat i ha estat la ciutadania qui ha pres la determinació de documentar un moment transcendental i alhora –i aquest fet és el que valorem més positivament– escollir els centres del Sistema d'Arxius de Catalunya per a gestionar aquest material i per a assegurar-ne la consulta per a les properes generacions.

ELS CIUTADANS de les comarques de l'Ebre volem la **INDEPENDÈNCIA DE CATALUNYA** i passar a ser d'**ARAGÓ** sent la quarta província d'aquesta regió amb capital a **TORTOSA**.

Esperem estar a l'alçada.
Full volant repartit a la població de Flix
(Ribera d'Ebre)

Arxiu Històric de Terrassa – Arxiu Comarcal del Vallès Occidental

Alan Capellades

L'Arxiu Històric de Terrassa – Arxiu Comarcal del Vallès Occidental s'ha adherit a la campanya "Arxivem el Moment" amb la voluntat de captar aquelles fotografies, vídeos i altres documents relacionats amb l'efervescència política que ha experimentat Catalunya des del dia 20 de setembre. En tractar-se d'un arxiu comarcal la vo-

luntat era ingressar els testimonis d'arreu de la comarca. Però sabíem que els ingressos presencials serien gairebé inexistents, la documentació vindria a través d'Internet. Calia, però, regular-ne l'entrada d'alguna manera. No volíem col·lapsar la bústia del correu electrònic, ni rebre les imatges per WhatsApp, on és difícil preservar el context. Per

aquest motiu es va escollir una plantilla de Google Forms a partir de la qual aquelles persones que volien ingressar documentació ho poguessin fer des del seu mòbil mateix. Si es disposa prèviament d'un compte de gmail es pot accedir a Google Drive i utilitzar el formulari que proposem. Les dades sol·licitades als dipositants són les següents:

- Correu electrònic
 - Acceptació del dipòsit amb una pregunta binària
 - Selecció del municipi on es van prendre les imatges o vídeos
 - Breu descripció de les imatges: fets, dates, dispositiu
 - Encapsulació dels documents i pujar-los al Google Drive del centre
- Hem procurat la presència de la resta d'arxius municipals de la comarca mitjançant el mateix formulari. De manera

que si els documents eren captats a qualsevol municipi que disposés d'un servei propi d'arxiu apareixia una missatge amb el contacte del centre respectiu. En cas que els documents fossin de la resta de municipis, seguien el formulari fins al dipòsit.

No us enganyarem, les expectatives eren molt altes, creiem que ens trobaríem davant d'una allau de donacions. No ha estat així. A data d'avui, només hem rebut set ingressos que constitueixen un total de vint-i-dos fotografies i catorze vídeos, que suposen 1,1 GB, ingressos entre l'11 i el 18 d'octubre i que documenten principalment els fets de l'1 i el 3 d'octubre. Tots els documents són relatius a Terrassa. Els dipositants són persones relacionades amb l'arxiu, sigui professionalment, com a usuaris o bé per haver fet donacions anteriorment.

Encara no tenim la suficient perspectiva per a entendre els motius d'una participació tan baixa, a continuació proposem tres factors:

- Una política de comunicació no sostinguda en el temps o fins i tot errònia.
- Manca de sensibilització respecte del patrimoni digital individual
- Por d'una possible represàlia per part de l'Estat per participar en la campanya
- Diversificació d'iniciatives amb el mateix objectiu.

La baixa participació, si es tracta d'una constant poc probable, ens obligarà a replantejar la preservació a llarg termini del patrimoni digital, fent captacions automàtiques massives d'esdeveniments històrics poc després o fins i tot durant els fets, tal com ha proposat Aniol Maria per a documentar els atemptats del 17 d'agost a Barcelona.

Arxiu Municipal de Salt

Frederic Mayol Ibáñez

A l'Arxiu Municipal de Salt tenim la política de recopilar informació i materials dels esdeveniments que tenen lloc a la vila per tal de preservar-ne la memòria. Ho vàrem fer amb les manifestacions ciutadanes de l'any 2011 que amb el lema "Volem viure a Salt en pau i bé" van mobilitzar gran part de la població o amb les concentracions en contra dels diferents atemptats, per posar dos exemples. Per això, quan l'AAC-GD va llançar la campanya #ArxivemElMoment a finals del mes de setembre, ens hi vàrem sumar de seguida.

Per publicitar la campanya vam fer servir els pocs recursos de què disposàvem: enviar correus electrònics a

tots els grups polítics municipals, publicar-ho a les xarxes socials de l'Arxiu i a altres webs locals. També vam enviar una nota de premsa als mitjans de comunicació provincials, però no ens la van publicar.

El resultat de la campanya ha estat bastant desigual. Dels partits polítics, només ens han contestat les dues formacions que governen en coalició el municipi: ERC, que ens ha cedit una urna utilitzada a Salt en el referèndum de l'1 d'octubre, i la CUP, que ens ha donat cartells i fullets en suport paper i digital. Els altres ens han ignorat, tot i les peticions reiterades que els hem fet individualment explicant que volíem tenir representades totes les idees polítiques. Per part de la població, la resposta ha estat una mica més positiva i diverses persones ens han enviat material, sobretot fotografies i vídeos, algun cartell, paperetes de votació i fins i tot una samarreta de "Vull butà". Per part de l'Arxiu hem fet recopilació de piulades que feien referència a encartellades, manifestacions, concentracions, etc. a Salt.

En total s'han recollit poc més de 250 testimonis en diferents suports i gairebé tots de caire independentista, amb la qual cosa no queden representades totes les opcions polítiques, i per tant, la visió dels esdeveniments no serà del tot global.

Aquesta no és, ni de lluny, la resposta que esperàvem aconseguir quan vam començar la campanya.

#ArxivemElMoment

Arxiu Municipal de Torelló

Gemma Carretero i Verdager

El passat 26 de setembre l'Arxiu Municipal de Torelló va iniciar una campanya per a la recollida de documentació relacionada amb els moviments socials entorn el referèndum de l'1 d'octubre, amb l'objectiu de recollir i testimoniar l'abast i la transcendència del moment polític i social actual a Torelló. La campanya comptava amb dues línies; una adreçada a partits polítics i entitats sobiranistes, i una altra dirigida a la població en general per tal que fessin arribar imatges dels actes i activitats organitzats entorn del referèndum.

El context tecnològic que estem vivint planteja certes complexitats a l'hora de preservar la memòria actual. La quantitat i la immediatesa que ens ofereixen els dispositius mòbils per a captar imatges i compartir-les ens poden fer obviar els aspectes relacionats amb la seva preservació i la seva contextualització. Traiem les imatges del mòbil? En quins formats i quina qualitat? Les guardem en repositoris digitals segurs? Som conscients que les xarxes socials no són repositoris digitals. Contrastem que les imatges que ens arriben són fiables i contrastades?

Aquestes reflexions són les que des del Servei d'Arxiu Municipal de Torelló es van plantejar a la ciutadania en el moment de presentar la campanya #ArxivemEl-Moment que havia promogut l'Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya (AAC-GD) per tal de recopilar la documentació textual, gràfica i audiovisual relacionada amb "l'abans, el durant i el després" del referèndum de l'1 d'octubre. La difusió de la campanya es va realitzar a través del web de l'arxiu, compte de Twitter i mitjans de comunicació local. Fins a dia d'avui l'Arxiu ha recollit un total de cent set imatges i tretze vídeos d'un total de nou particulars que van fer arribar la documentació a la bústia de correu electrònic de l'Arxiu. La majoria de les imatges es van poder contextualitzar gràcies a la informació que el mateix particular ofería en el cos del missatge

del correu de tramesa. De totes les imatges, predominen les del dia del referèndum, però també de les mobilitzacions posteriors, centrades sobretot en la concentració de l'aturada general del dia 3 d'octubre, les concentracions contra l'empresonament dels presos polítics i la celebració de la proclamació de la República catalana el dia 27 d'octubre.

Pel que fa als partits polítics i entitats sobiranistes, s'han rebut un total de vint-i-quatre cartells, díptics i tríptics informatius, però es resta a l'espera de la recepció de més material.

Des del Servei d'Arxiu es valora positivament la campanya, malgrat que s'ha detectat un cert desinflament en la resposta ciutadana, fruit, probablement, del desgast generalitzat produït pel gran nombre de mobilitzacions.

Arxiu Comarcal de l'Urgell

Carles Quevedo

Des de l'Arxiu Comarcal de l'Urgell es va fer una crida general a la ciutadania del nostre àmbit territorial el dia 4 d'octubre en el marc del projecte #Arxivemelmoment per a demanar la col·laboració en la recollida d'imatges i vídeos en relació

amb el dia del referèndum de l'1-0, de l'aturada de país del 3-0 i altres moments que hem viscut en el nostre entorn en aquests moments tan excepcionals.

A hores d'ara podem fer un seguit de reflexions per a valorar els resultats obtinguts. En conjunt fem una valoració positiva quant al resultats aconseguits, no tant per la implicació ciutadana, que no ha estat gaire nombrosa, sinó per la qualitat del seguiment que hem pogut copsar en els documents que ens han facilitat alguns col·laboradors i que en el futur se'n podrà fer del moment excepcional viscut en el nostre entorn aquests dies.

Una bona part dels *inputs* dels fets

d'aquests dies els hem recollit nosaltres de les xarxes socials, Facebook i Twitter bàsicament, i a partir de les publicacions de diferents partits polítics i mitjans de comunicació locals, sobretot de Tàrraga però també d'Agramunt i Bellpuig.

En un altre sentit hem de destacar l'aportació feta per una periodista que treballa a la Universitat de Groningen, filla de Tàrraga, i que coincidint amb el fet que va venir a exercir el seu dret a vot a la nostra població va fer un seguiment exhaustiu de tota la jornada del referèndum de l'1-0 viscuda a la capital de l'Urgell. En el seu seguiment cospa, a partir d'imatges i la veu de la gent, els diferents estats d'ànim en diferents punts de votació, un

document que sens dubte ajuda a entendre els sentiments que es van viure al llarg del dia en aquesta jornada històrica. Aquesta periodista, segons les seves pròpies paraules, volia obrir una finestra al món del que succeïa en una població petita allunyada de Barcelona el dia del referèndum. Uns altres moments que

va recollir va ser la declaració de l'alcaldeessa de Tàrraga als jutjats de Cervera i el suport que li va donar la ciutadania en aquells difícils moments. Entenem que amb aquest projecte estem deixant testimoni del sentiment de la ciutadania en el decurs d'aquestes jornades històriques viscudes a la nostra comarca

i que en el futur serà un recurs informatiu més per a entendre la voluntat d'una part del poble català a expressar-se en llibertat. Així doncs, el conjunt de fotografies i vídeos recollits formen part del banc d'imatges d'aquest projecte i són, en definitiva, testimoni d'uns moments de la història de Tàrraga i de l'Urgell.

Arxiu de Sant Cugat del Vallès

Francesc Giménez Martin

Des de l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès hem participat en la campanya #Arxivemelmoment promoguda per l'Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya per tal d'instar el conjunt de ciutadans i ciutadanes de Sant Cugat a documentar i preservar les evidències sobre el moviment social i polític generat al voltant del referèndum de l'1 d'octubre. Els materials rebuts en aquest període han estat: un article publicat en un diari, cent quinze imatges i quaranta-cinc materials audiovisuals. En total, 7,56 giga bites d'informació d'actes produïts entre els dies 24 de setembre i 7 d'octubre. Aquest material s'ha registrat, inventariat i classificat seguint els camps següents: identificador d'ingrés, autor/realitzador, data, hora, títol (formal), ubicació, georeferenciació, nom del fitxer original, tipus de fitxer (àudio, imatge,

text), drets de difusió, mètode d'ingrés i contacte. Els documents es troben dipositats en el servidor de l'Ajuntament, del qual es fan còpies de seguretat diàries. L'experiència ha estat molt positiva, més per volum i temàtica que per quantitat de donants, ja que encara que la difusió es va fer per tots els mitjans propis de l'Arxiu i de l'Ajuntament, en total s'han registrat sols onze donacions. Cal destacar l'entusiasme dels donants i la varietat de temàtiques recollides: marató per la democràcia, preparatius i nit a col·legis

electorals, desenvolupament de la jornada del dia 1, helicòpters sobrevolant el municipi, preocupació per falses alarmes d'intervenció policial, recompte de vots, visita d'observadors internacional, actes dels dies 3 i 7, entre altres. Avui dia segueix la campanya oberta, pel que fa a la recepció de material entre les dates 20 de setembre i 29 d'octubre. Finalment, l'arxiu està preparant una jornada sobre moviments socials i transformació social vinculada a aquesta campanya.

TV3 Televisió de Catalunya / CCMA

Jaume Pedregosa

La celebració del referèndum de l'1 d'oc-

tubre va generar l'arribada a TV3 d'una allau d'imatges sense precedents. Els espectadors van enviar a la redacció –i als diferents mitjans de la CCMA– imatges de tot el que estava passant al país i també ho van fer els dies posteriors. Per tal de donar la cobertura informativa necessària, la planificació dels equips informatius de TV3 va estar marcada per dos fets: l'excepcionalitat de la jornada i la impossibilitat de tenir equips despla-

çats a tot el territori. Davant d'aquesta situació, la redacció va facilitar la recepció de les imatges enregistrades per particulars mitjançant dos números de WhatsApp, a banda dels canals habituals de Twitter i Facebook. El curs dels esdeveniments va fer palesa la importància del material que anaven enviant els usuaris, que es van acabar convertint en un dels principals proveïdors. En aquest context, no ha estat necessa-

ri que el Departament de Documentació fes una crida específica per a recopilar aquestes imatges. Simplement hem seguit el circuit de recepció que ja hi ha establert entre l'arxiu i els serveis informàtics. Un cop incorporats, tant el valor editorial com l'alt nombre de vídeos rebuts (més de cent cinquanta de l'1-0 i més de cinc-cents de les jornades posteriors) ens han fet plantejar un tractament específic i diferenciat de la resta de materials audiovisuals que ja gestionem. En primer lloc els hem qualificat com a CGU (contingut generat per l'usuari), que és la mateixa denominació que fa servir la redacció. Un cop definit el tipus de material, hem trobat dues dificultats principals per a tractar-lo:

- Drets de les imatges: determinar-ne l'autoria, saber si és possible la seva reutilització i identificar les persones que hi surten.
- Verificació de dades: bàsicament esta-

blir el lloc exacte dels fets. En la majoria de casos ho hem pogut fer amb l'ajuda de la base de dades d'emissió i del portal web. També hem fet servir les xarxes socials i dades d'altres mitjans de comunicació.

La majoria de vídeos són de curta durada (de 30 segons a 2 minuts de mitjana) i, en general, enregistrats en un sol pla-seqüència, la qual cosa n'ha facilitat la descripció. En gairebé tots ells hem afegit una fitxa catalogràfica que inclou els camps següents: localització geogràfica, data, col·legi electoral i descripció de plans i de l'àudio, així com la menció de drets.

La valoració, gestió i anàlisi dels CGU s'escapa de la funció pròpia de l'arxiu de TV3 i de Catalunya Ràdio, que és la de conservar i descriure l'emissió dels diferents canals de la CCMA. Tot i això, donada l'excepcionalitat informativa i el valor editorial que tenen, hem decidit

gestionar i conservar les imatges de l'1 d'octubre enviades pels espectadors.

L'1 d'octubre no va ser un fet aïllat. Els malaurats atemptats del 17 d'agost ja havien provocat l'arribada de moltes imatges, així com altres jornades excepcionals que hem viscut recentment. Tot ens fa pensar que aquest tipus de continguts seran cada vegada més freqüents. La gran quantitat d'informació generada i la gestió que requereix són, sens dubte, un nou repte per als professionals de la documentació audiovisual. Com a col·lectiu hauríem de plantejar-nos com garantir la preservació d'aquesta ingent font d'imatges. Potser caldria impulsar la creació d'un protocol i/o d'una plataforma que en facilités una gestió coordinada amb la xarxa d'arxius, museus i biblioteques del territori receptores de contingut similar.

Arxiu de la Universitat de Barcelona

Pilar Campos Martínez

L'arxiu de la Universitat de Barcelona es va adherir a la campanya "Arxivem el Moment" amb l'objectiu de captar, preservar i difondre la documentació generada als actes esdevinguts a la Universitat durant els mesos de setembre i octubre. A diferència del molts arxius municipals, la nostra institució no va participar en l'organització del referèndum, però no va ser aliena a la realitat d'aquests dies, ja que estudiants, personal docent i administratiu van ser protagonistes d'actes reivindicatius i espais de debat, així com de l'ocupació del rectorat com a gest simbòlic de protesta.

La campanya va tenir inicialment una bona acollida, amb una resposta positiva en la difusió a xarxes socials i amb missatges de compromís de donar fotografies i vídeos. Al final, la resposta ha estat minsa: a dia 30 de novembre s'han rebut cent

vuit fitxers (768 MB), entre les donacions d'associacions d'estudiants, personal docent, alumnes i treballadors. Cal destacar que la majoria són de bona qualitat i de diferents dies, actes i campus.

Des del punt de vista de gestió arxivística, l'impacte ha estat més gran, ja que fins al moment no s'havia recollit documentació de moviments ciutadans, no directament relacionats amb una demanda laboral o estudiantil, i no articulats per un productor "institucional" (sindicats o associacions). Aquesta novetat ha obligat a elaborar un protocol específic: des de la descripció, passant pels criteris de

selecció i tria, fins a la decisió de quina classificació li escau o la creació del vocabulari controlat per identificar tots els possibles actes per assignar-los un context. Això ha suposat també que la institució ha obert la porta a donacions de fons no administratius, però que conformen també la realitat social on s'insereix la Universitat.

Cal remarcar l'espai de col·laboració i diàleg que s'ha generat entre arxius, ja que les primeres donacions rebudes van ser via un arxiu municipal, i la cooperació entre arxius universitaris amb els manuals de descripció.

Arxiu Municipal d'Olot i Arxiu Comarcal de la Garrotxa

—
Anna Bonfill Plana

Des de fa molts anys, la ciutat d'Olot té un entramat d'associacions ben relacionat amb els agents i les institucions culturals locals. L'Arxiu Comarcal de la Garrotxa forma part d'aquesta xarxa de col·laboració que genera complicitats i beneficis mutus.

Valgui aquest preàmbul per a entendre com l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa ha gestionat la campanya #ArxivemElMoment. D'una banda, la crida des dels mitjans de comunicació locals i les xarxes socials ha donat com a resposta la cessió d'imatges de diversos particulars que van enregistrar fotografies i vídeos de les votacions i la defensa dels col·legis electorals el dia 1 d'octubre, i dels talls de carreteres que es van produir durant l'aturada de país que va tenir lloc dos dies després.

Però, d'altra banda, l'Arxiu Comarcal s'ha posat en contacte amb diversos col·lectius que han protagonitzat accions al llarg dels mesos d'octubre i novembre, com Òmnium Cultural, l'Assemblea Nacional Catalana o Lluèrnia. Aquest festival del foc i de la llum, que se celebra cada novembre a Olot, es va suspendre aquest any atesa la coincidència amb la manifestació de l'11 de novembre a Barcelona, però els organitzadors van convocar una protesta pacífica contra la repressió el dia abans, amb una instal·lació a la Plaça Major i una catifa d'espelmes al Firal, que també van deixar imatges per ser arxivades.

En aquesta línia, cal destacar els vídeos cedits per l'Assemblea d'Artistes de la Garrotxa, un col·lectiu pràcticament inactiu des de la Transició, que va dur a terme dues performances per sensibilitzar la població sobre la situació que viu Catalunya: una, el 28 de setembre, a l'Hospici d'Olot, a favor d'anar a votar, i una altra, el 29 d'octubre, a la plaça de Braus, per demanar la llibertat de Jordi Cuixart i Jordi Sànchez. Les dues accions tenien com a eix un mosaic fet a partir de l'obra La càrrega, un quadre de Ramon Casas que s'exposa al Museu de la Garrotxa.

Arxiu Comarcal del Baix Camp

—
Sabí Peris i l'Elisenda Cristià

Els arxius, entesos com a garants de drets dels ciutadans i com a elements essencials en la conformació de la memòria, tenen un paper cabdal en la societat i més encara en moments decisius com els que estem vivint en aquests dies.

En els temps actuals la informació és un bé molt preuat, informació que corre per les xarxes socials i a la qual gran part de la població té accés. Ja no és patrimoni exclusiu dels poders dominants, sinó dels ciutadans i ciutadanes que en fan ús.

En aquest context, els arxius tenen un paper essencial: seran els responsables de recollir aquesta informació, de contextualitzar-la, de documentar-la i de preservar-la adequadament.

És per aquest motiu i davant la gravetat dels fets produïts, que des de l'Arxiu Municipal de Reus i l'Arxiu Comarcal del Baix Camp hem optat per adherir-nos a la campanya #ArxivemElMoment —que consisteix en la recuperació i conservació dels arxius generats en relació amb l'1-0— i que ha impulsat l'Associació d'Arxivers-Gestors de documents de Catalunya, i a la qual s'han sumat altres institucions públiques i privades.

La tasca que s'ha dut a terme ha consistit a fer un reclam a la ciutadania (Reus i Baix Camp) i posar-nos a la seva disposició, tot informant-los de la possibilitat que ens puguin fer arribar els testimonis documentals que hagin pogut produir i/o recollir. Aquesta "crida" s'ha fet essencialment a través de Twitter (ReusCultura

i a través de Facebook (acbaixcamp). Les etiquetes que s'han fet servir han estat bàsicament : #Arxivemelmoment i #10Reus.

Des de l'AAC-GD es van donar les instruccions per a la recollida d'aquest material: consells per a la ciutadania i consells per als arxius. Aquesta informació està disponible també al blog de l'Arxiu (www.reus.cat/arxiu) i se n'ha fet difusió a través de les xarxes socials pròpies.

Paral·lelament, els dos arxius ens hem afegit al mapa d'iniciatives d'#ArxivemElMoment, on apareixem geolocalitzats.

En les crides, fetes periòdicament almenys una vegada a la setmana i també en els moments més greus, es posava en coneixement que l'Arxiu Municipal de Reus i l'Arxiu Comarcal del Baix Camp recollíem materials gràfics i audiovisuals, testimonis dels moments que vivíem. També s'indicava quines eren les vies per a fer arribar aquesta informació.

Bàsicament el material digital que ens

ha arribat procedeix de Reus i comarca, tot i que també hi ha hagut alguna cessió de fora, concretament de la província de Barcelona. La via principal per la qual ens ha arribat el material audiovisual ha estat a través del correu electrònic i d'aportacions directes amb el llapis de memòria –sobretot en el cas dels arxius de vídeo–, també n'hi ha hagut alguna de puntual amb el sistema WeTransfer. Una vegada rebuts, aquests arxius s'han guardat en un disc dur extern i se n'ha fet una breu descripció –tenint en compte les metadades de cada un d'ells–, a l'espera d'un tractament arxivístic posterior. També s'ha fet un llistat amb les característiques dels arxius i les de la cessió. Un 40% de les cessions han estat anònimes.

Cal destacar les aportacions de material audiovisual de diversos pobles de la comarca, que a més de cedir el material al seu arxiu municipal han optat també per cedir-ne una còpia a l'Arxiu Comarcal. Pobles que van ser testimonis dels fets violents ocorreguts el dia 1 d'octubre han volgut fer-nos arribar diversos documents audiovisuals per a deixar testimoni dels fets viscuts.

Davant d'iniciatives com aquesta, evidentment ens han sorgit dubtes de com tractar la informació rebuda –sobretot la digital– i per això ens hem adreçat a altres arxius per a esbrinar com gestionaven aquesta documentació. Aquests

contactes en han servit per a enriquir diferents punts de vista sobre el tractament donat.

Des dels dos arxius –Municipal de Reus i Comarcal del Baix Camp– continuem recollint tot el material que ens arriba –sigui quin sigui el seu sentit–, ja que creiem que els arxius en aquests moments tenen un paper vital per a les societats: són els encarregats de registrar, descriure, preservar, publicitar i fer accessible aquests testimonis documentals. Aquesta documentació serà considerada com a evidència i per això és molt important assegurar-ne, sobretot, l'autenticitat, la fiabilitat, la integritat i la usabilitat.

Pel que fa als documents gràfics, com ja és habitual en totes les campanyes electorals, des de fa anys, l'Arxiu ha anat recollint diversitat de materials dels partits polítics referents a les eleccions. No obstant això, aquesta vegada els esdeveniments que han concorregut en la votació pel referèndum han estat molt especials,

ateses les circumstàncies que s'hi van donar, i en conseqüència la recollida de materials ha estat més laboriosa. Hem recollit més de cinquanta cartells, a part de tota mena de documentació relacionada amb el referèndum, procedent de partits i entitats, ja sigui anant a les seves seus o en les activitats fetes al carrer. També hi ha particulars que ens han fet arribar alguns d'aquests materials.

Com s'ha fet amb el material digital, s'ha procedit a documentar amb les dades bàsiques de procedència i classificació.

A més de la recollida de material procedent de la mateixa ciutat de Reus, aquesta crida s'ha fet extensiva a tota la comarca del Baix Camp, i s'ha adreçat a tots els ajuntaments; així se'ls ha manifestat la voluntat de l'Arxiu de recollir tota aquesta informació, ja siguin imatges, vídeos, documents, per tal de preservar-ne la conservació com a testimoni documental per a la memòria històrica dels esdeveniments presents de cara al futur.

Arxiu Municipal de Girona

Lluís-Esteve Casellas

L'alcaldesa de Girona, Marta Madrenas, anuncià el 19 d'octubre que l'Ajuntament de Girona es personaria com a acusació popular contra els responsables de les càrregues policials de l'1 d'octubre. Per aquest motiu, es va crear una web perquè la ciutadania enviés qualsevol material gràfic que es pogués adjuntar a la querrel·la i, alhora, l'Arxiu

Municipal el pogués preservar com a memòria dels fets.

Des d'un punt de vista operatiu la iniciativa tenia de bon començament dos objectius molt clars. El primer, establir un procediment ràpid i àgil perquè la ciutadania pogués enviar els seus documents. El segon, assegurar la confiança i l'autenticitat dels documents. Per

aquest motiu, s'habilità l'adreça de correu electrònic incidentsreferendum@ajgirona.cat (o WeTransfer, per raons de pes) alhora que també es donava informació precisa sobre els aspectes següents:

1. Què es pretenia: fonamentar les accions penals i preservar la documentació com a memòria dels fets.
2. A qui s'adreçava: persones autores de documents sobre els fets succeïts a la ciutat.
3. Dades d'identificació de la persona
4. Dades descriptives de la documentació
5. Declaració responsable d'autoria i integritat dels documents
6. Compromisos de l'Ajuntament:
 - Respectar la finalitat o les finalitats autoritzades per la persona cedent, atès que la persona podia optar a ambdues, o a una o l'altra.
 - Mantenir l'anonimat de la persona si aquesta ho demanava.

- Sol·licitar autorització prèvia i expressa si les imatges són requerides per altres administracions o entitats en accions penals en defensa dels drets humans.

- Fer les reserves oportunes sobre la imatges de persones (pixelacions) en documents no publicats si aquests han de ser difosos mentre hi hagi restriccions legals de protecció.

- Respectar la identificació d'autoria en qualsevol dels usos autoritzats.

- Garantir la preservació i la integritat dels documents cedits d'acord amb el tractament tècnic realitzat per l'Arxiu Municipal de Girona.

- Sol·licitar autorització prèvia i expressa a les persones que han cedit imatges en el cas que un tercer en demanés la reutilització amb finalitat lucrativa.

A partir de la documentació rebuda, s'han preparat de forma personalitzada les declaracions responsables i s'han tramés per correu per a la seva signa-

tura i posterior retorn a l'Ajuntament. Tant els requisits d'autoria, identificació, descripció com la mateixa declaració responsable s'han considerat essencials per a garantir la confiança en aquests documents que, en la majoria dels casos, han estat àmpliament difosos a les xarxes socials. La confiança en la procedència i el context dels documents és essencial per a la seva credibilitat i, també, per a la seva validesa com a evidència en seu judicial.

Informació relacionada a:

1-0: acció pública impulsada per l'Ajuntament de Girona (<http://www2.girona.cat/ca/10ct>)

Els ajuntaments de Girona, Sant Julià de Ramis i Aiguaviva es personaran com a acusació popular contra els responsables de les càrregues policials de l'1 d'octubre (19/10/2017, <https://goo.gl/qbktr6>)

De l'arxiu a l'arxiver

Alfred Mauri

Com tants altres que m'han precedit en aquesta secció, la meua arribada al món dels arxius també va ser gairebé casual. I també, com tants altres, des d'una disciplina aparentment aliena, l'Arqueologia. Són dues circumstàncies que tenen la seva raó de ser.

La primera deriva d'un context en el qual la possibilitat d'estudiar arxivística, com l'entenem avui, era inexistent a casa nostra. Això coincideix en un moment en què es comença a plantejar una demanda de professionals, especialment des de l'Administració pública. Aquesta demanda majoritàriament no cercava historiadors, sinó experts per posar ordre i concert en el desori documental existent, i que es concreta especialment, encara que no única, en els ajuntaments.

Què era un arxiver, quina era la seva feina i quina havia de ser la seva formació eren qüestions de detall per a les quals

no hi havia gaire concreció i, per analogia, vam ser les persones amb formació en Història les que de manera majoritària anàrem a raure als arxius, tot i que la tasca amb la qual ens vam haver d'enfrontar era radicalment allunyada de la recerca històrica.

Pel que fa al fet que un nombre elevat d'arqueòlegs haguem fet de l'arxivística la nostra professió i ens hi hàgim trobat còmodes, crec que deriva del fet que ambdues disciplines tenen en comú l'exigència d'un treball sistemàtic, de la necessitat d'instruments de normalització i registre, i que vol molta dedicació abans que es visualitzi el valor dels resultats assolits.

Des d'aquells inicis, a finals de 1981, la meua trajectòria m'ha dut professionalment des de l'exercici de l'arxivística a les trinxeres –tot i que vaig començar en unes golfes d'un ajuntament– fins a completar-la en el món de la formació

en arxivística a l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents, a la qual em vaig incorporar en el moment de la seva posada en marxa, el setembre de 2002.

Des d'aquelles golfes, on havia de vigilar per a no donar-me cops de cap a les bigues, no podia imaginar la possibilitat que s'obria davant meu de viure en directe el desenvolupament professional de l'arxivística a casa nostra, alhora que el general de la disciplina quant a conceptes, instruments, etc.

L'arxivística amb la qual vaig començar era de paper i de posar ordre, de descobrir les tipologies documentals, els procediments administratius on es generaven els documents, l'assaig dels primers quadres de classificació i mètodes de descripció...

Era una època que sempre he definit com de "nàufrags", en tant que ens trobàvem escampats pel territori, sense

conèixer-nos els uns als altres i amb consciència clara de la necessitat de formar-nos. Crec que aquesta situació va fer aflorar un dels millors valors de l'arxivística catalana: la cooperació.

Aquí es troba l'origen d'un primer grup de treball d'arxius municipals en el qual vaig participar i que poc després s'integraria a l'Associació d'Arxivers de Catalunya. Aquesta mateixa entitat neix d'aquest sentit integrador i de cooperació, que ens ha fet forts com a professió i que ha permès, amb totes les dificultats i no pocs esforços, donar resposta a aquell anhel de formació i coneixement especialitzat.

Aquest camí, que no deixa de ser accidentat, ha deixat un pòsit que massa sovint ens porta encara a lamentar-nos de no rebre prou consideració en el si de les organitzacions on treballem. El temps m'ha dut a allunyar-me cada vegada més d'aquest factor, tot pensant que massa sovint focalitzem els nostres esforços, per altra banda imprescindibles, en els processos, procediments, eines, instruments, normatives... però potser involuntàriament considerant aquells que generen els documents des d'una perspectiva "instrumental".

Fa temps que tinc clar que la gestió documental són persones, persones que tenen problemes amb els documents, amb la informació... i que esperen que, com a professionals, els ajudem, que els oferim solucions que els permetin centrar-se en l'objecte de la seva feina i que, per fi, es puguin despreocupar de cercar vies personals per a resoldre la seva relació amb els documents.

També els ciutadans, els investigadors i, en definitiva, els usuaris dels arxius ens demanen aquest paper d'intermediació.

Tot plegat fa de l'arxivística una disciplina inevitablement complexa. No només en els aspectes metodològics, tècnics, etc., sinó per la diversitat sobre la qual hem d'actuar com a professionals; un repte però alhora un gran valor i una gran oportunitat si som capaços d'actuar de forma oberta, creativa i tenint present les expectatives de les persones i de la societat de la qual formem part, unes expectatives que, per altra banda, nosaltres mateixos podem contribuir a reconfigurar.

Tot plegat és el que em porta sempre a presentar l'arxivística als futurs alumnes de l'ESAGED com una disciplina

emocionant, dinàmica, per a persones valentes.

Aquesta és la segona part de la meua trajectòria professional, ja fora de l'arxiu: la docència. Hi vaig arribar amb la creació de l'ESAGED. Tot plegat suma vint-i-un anys als arxius i, fins ara, catorze a la docència.

Aquí he gaudit de la possibilitat de desmentir aquella frase desafortunada que diu que "a l'aula conflueixen les menys ganes d'aprendre amb les menys d'ensenyar".

Ara ja són molts noms i moltes cares, però sempre queda un rastre que et permet retrobar, ara ja professionals, que s'han anat establint i consolidant aquí i allà, que s'han compromès amb les organitzacions professionals... És per a mi el més agraït: participar del procés que fa possible el desenvolupament i la renovació. Aquest espai que possibilita que el compromís dels uns en el passat no esdevingui l'obstacle per a la incorporació dels que es comprometen avui, i que els que es comprometen avui siguin conscients del compromís que va caldre ahir. També les professions són persones.

Ara, tot redactant aquesta mena de crònica, sento sobretot la necessitat d'ex-

pressar agraïment. Des de l'inici, per la persona que es feia càrrec de la Secretaria de l'ajuntament on vaig començar aquest camí i que em va fer confiança. Després, per la dels companys amb els quals vam impulsar aquell grup de treball d'arxius municipals. També als socis i als

membres de les diferents juntes de l'Associació d'Arxivers de Catalunya de les quals vaig formar part. I finalment, als impulsors, als companys i als alumnes de l'ESAGED. En tots i cada un d'aquests entorns he tingut l'ocasió de compartir i d'aprendre amb tots i de tots.

Tot plegat no treu que alguna vegada hauria volgut "matar" algú. Però, al capdavall, ha guanyat pensar que no pagava la pena. Sempre hi havia més coses positives per a valorar.

La junta informa

Ordre del dia. Sessió 07/2017

- Presentació de l'evolució dels comptes de 2017 i proposta de pressupost pel 2018
- Avaluació de la campanya #Arxivemel-Moment

- Presentació del nou Pla de Comunicació
- Seguiment dels projectes en curs de les vocalies de Vicepresidència; d'Atenció a l'Associat; d'Empresa i Innovació i d'Estatut Professional

Moviment de socis

Altes 2017: 25
Baixes 2017: 24

COMPOSICIÓ DE LA JUNTA

Presidència

Joan Soler Jiménez
president@arxiv.org

Vicepresidència

Dolors Visa Oro
vicepresident@arxiv.org

Secretaria

Josep Ribas Solà
secretaria@arxiv.org

Tresoreria

Marta Munuera Bermejo
tresoreria@arxiv.org

Vocalia de Relacions Institucionals

Mercè Aymerich Boltà
relacionsinstitucionals@arxiv.org

Vocalia d'Atenció a l'Associat

Núria Batlle Cabello
atencioassociat@arxiv.org

Vocalia d'Estatut Professional

Vicenç Conde Balderas
estatus@arxiv.org

Vocalia de Formació

Francesc Giménez Martín
formacio@arxiv.org

Vocalia d'Empresa i Innovació

Carla Meinhardt Llopis
empresa@arxiv.org

Vocalia de Treball

Jaume Munuera Bermejo
treball@arxiv.org

Vocalia de Recerca

Vicenç Ruiz Gómez
recerca@arxiv.org

Vocalia de Difusió

Mònica Sesma Siuraneta
difusio@arxiv.org

Vocalia de Comunicació i Educació

Erola Simon Lleixà
comunicacio@arxiv.org

Vocalia de Publicacions

Laura Tienda Martínez
publicacions@arxiv.org

HORARI D'ATENCIÓ

Suport administratiu:
Maria Funés

Dilluns i dijous: de 15 a 19 h
Dimarts, dimecres i divendres:
de 9 a 15 h

BÚSTIA DE SUGGERIMENTS

Coordinació
Laura Tienda

Consell de redacció

Jordi Algué
Oriol Escuté
David Garcia
Sergi Nanin
Valeri Pastrana
Adrià Plaza
Carlos Pons
Andrea Regadera

Edita

Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya
Rocafort, 242 bis, 1r.
08029 Barcelona
Tel. i fax: 934 19 89 55
associacio@arxiv.org
www.arxiv.org

Disseny i maqueta
Disseny Visual SL

Dipòsit Legal: 292/89
ISSN: 2462-5493

aradoc
GESTIÓ DOCUMENTAL

Cuidifilm
Grupo Assystem

 artyplan
document

CONSILIARIA

DB
DESLI-BLOC

ebla
manuscripta

EYPAR

Grupo Galilea
Asesores en seguros

 LOGISDOC
SERVEIS INTEGRALS

 magma cultura

NUBILUM
SMART DOC

piql

Plug & Move

RECOR
DOCUMENTACIÓ
PRESERVEN DOCUMENTS

vidimus